

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Hősök napja.

A magyar törvényhozás május utolsó vasárnapját a hősök napjává avatta. Ezt a napot nekik szenteltük és fogjuk szentelni mindig, nekik, akik meghaltak, hogy hazájuknak boldog és örök életet biztosítsanak.

Magyar katonák véréből piroslanak Erdély havasai, Galicia homokmezői, a Karszt sziklatengere, a macsvai dagványok, Wolhinia mocsarai és messze keleten Szíria rot porondja. Nincs a nagy világháborúnak olyan esatateré, ahol a magyar hősök emlékezetének napján meg ne elevenednének azok a mezők, ahonnan kőbor árnyak indulnak szomorú Magyarország felé, a dicsőség és halhatatlanság glóriájával fejükön s hazájuk sorsáért való szent aggodalommal porladó szívükben.

Ha van a gondolatnak élete, amely a lélek szárnyán titokzatos messzeségekbe ragadja az emberek millióinak érzéseit, a jeltelen magyar katonasírok fölött pünkösdi virradóra harmatosabb lett a fű, mint máskor. Magyar honfiak, magyar asszonyok és árvák könnye esillogott minden fűszálon, amely alatt magyar apák és fiúk csontjai porladnak s ezeket a könnyecskéket a hajnali szellő szárította fel: egy nemzet fohásza, amely pünkösdi vasárnapját szentelte hősei ünnepének.

Más, boldogabb nemzetek azzal vigasztalhatják magukat, hogy fiaik nem hiába haltak meg, hogy csontjaikból hazájuk és fajtájuk nagyobb dicsősége fakadt, hogy az egyéni veszteségek szörnyű seregszemléje számukra nem a vigasztalan tragikumot, hanem azt a felemelő érzést jelenti, hogy halálukból nemzetüknek új élete támadt. A mi vigasztalásunk a szentelt fájdalom. Az emlékezés napján nem járulhattunk eléjük másképp, csak azzal az érzéssel, hogy bánkódnunk kell, amiért túléltük az ő áldozataikat s meg kell átkoznunk a sorsot, amelyet még az ő önfeláldozásuk sem tudott számunkra jóra fordítani.

És mégis, ha van életerő ebben a nemzetben, akkor azzal a fogadalommal kell elzarándokolnia a világra szétszórt magyar katonasírokhoz, hogy a mi feladatunk és talán végzetünk befejezni hőseink munkáját s megváltani őket a hiábavalóan feláldozott élet kárhózatától.

A fegyverek harei lármája elült, de a háborút

nem váltotta fel a béke olajágas esendje és nyugodalma. Amit ellenségeink a fegyverek erejével elérni nem tudtak, azt most „békés” eszközökkel igyekeznek kieroszakolni. Az úgynevezett békeszerződés, amelyet minden meghallgatásunk nélkül, a történelem legsötétebb lapjait is megcsúfoló kiméretlenséggel és kegyetlenséggel kényszerítettek reánk, nem a békét, hanem a keserű megaláztatást jelenti számunkra. Nem lovagias ellentelék nyílt és becsületes kibékülése, nem a kölesönös kienkesztelésnek őszinte kézzszorítással való megpecsételése, de még csak nem is szerződés a mi „békeszerződésünk”, hanem a csunya kapzsiságnak és ádáz gyűlöletnek borzalmas dokumentuma, melyet vérrel irtak és amelyet gyilkos fegyverek csöve előtt, haldokló nemzetünk vérével kellett nekünk is aláírunk.

Büszkén nézünk a világ szemébe, mert egy nemzetnél sem vagyunk alábbvalók, csak talán néha kevésbé szerencsések. Az élethez azonban éppen olyan jogunk van, mint bárkinek. A gyáva-ság, a szégyenteljes szolgaságba való kishitű beletnyugvás sohasem volt sajátunk, de nem is lesz, amíg egy magyar élni fog. Hőseink emlékét gyáláznók meg, ha a zászlót, amely alatt ők meghaltak, eserbentagynók, ha idegen szolgaságban sanyilódó testvéreink millióiért megszünnének harcolni csak azért, hogy magunknak e csonka hazában ellenségeink kegyeitől függő nyomorúságos életet biztosítsunk.

Piros pünkösdi ünnepén gyászoló szívvel, de reménykedő lélekkel vittük a hála virágait hős bajtársaink örök nyugalmanak színhelyére. És ez a megszentelt nap, a néma millióknak ez a komor zarándoklása lesz a záloga a magyar jövőnek, bizonyítéka annak, hogy a meghaltak szelleme a mi sziveinkben és karjainkban tovább él, szent fogadalma egy, a hősök áldozatára méltó életnek, amelynek csak egyetlenegy vágya, célja és törhetetlen, kemény akarata van: Egészmagyarország.

A hősi halottak hatalmas hadosztályaiban nekünk, esendőröknek is van egy dicsőséges csapatunk, bizonyosságául annak, hogy az áldozatok terén a mi bajtársaink sem voltak méltatlanok arra a névre, amelyet életükben olyan büszkén viseltek. A hősi halottak ünnepén a nemzettel ünnepeltünk, de néhány pillanatot megszenteltünk a hősi halált halt esendőrök emlékezetével is. Kis falvakban és lármás városokban tizezer magyar esendőr forró imája szállt a Hadak Istenéhez, hogy áldja meg porladó bajtársaink örök emlékezetét, nekünk pedig adjon erőt arra, hogy ha kell, méltók lehessünk Hozzájuk.

A kémekről.

Írta: SICULUS.

Mielőtt az orvos a beteg gyógyításához hozzáfogna, megvizsgálja, megállapítja a betegséget, kutatja annak okát, megkérdezi a kísérő körülményeket és csak azután írja elő az orvosságot.

Igy vagyunk a kémekkel is. Ha ellenük alaposan és sikerrel akarunk védekezni, tudnunk kell, hogy

1. Mi a kémkedés és kit nevezünk kémnek?
2. Hol, mikor és hogyan dolgoznak a kémek?
3. Mire kíváncsiak?

Mi a kémkedés és kit nevezünk kémnek? A haditudomány fokozatos fejlődése megköveteli, hogy békében a háborús előkészületeket, háborúban pedig az ország védelmére vonatkozó katonai intézkedéseket minél nagyobb titokban tartsuk és hajtsuk végre, mert az ellenséget megverni és állásait elfoglalni nem, vagy legalább is nehezen lehet, ha az előre tudja, hogy mikor, milyen irányból és mennyi erővel jövök.

Minél jobban sikerül terveinket és előkészületeinket titokban tartani, annál több kilátásunk van egy bekövetkezendő háború sikeres megindítására, áradalmas folytatására és győzedelmes befejezésére. Természetes tehát, hogy minden állam első és fő érdeke békében a szomszédos államok hadi berendezkedését és háborús előkészületeit kikutatni, háborúban pedig a vele harcban álló állam katonai intézkedéseit kifürkészni, hogy ellenintézkedéseit megtehesse.

Erre a célra az államok legnagyobb része külön férfiakat, nőket, sőt gyermekeket tart. Ezeket bé-

kében a másik állam területére, háborúban az arcvonal mögé küldik, kik ott a felderítést végzik, a látottakat, hallottakat vagy megfigyeléseiket szóban vagy írásban vagy más úton-módon megbízóikhoz juttatják.

Aki ilyen feladat végzésére vállalkozik az kém, az általa végzett figyelő és besúgó munka a kémkedés.

Milyen emberek a kémek? Elszánt, ravasz, számító, minden hájjal megkent emberek, kiket a kémkedésre külön iskoláznak, kiképeznek, kiket kémszolgálatukért külön fizetnek, szóval akik pénzért mindenre kaphatók. Vannak ugyan olyan kémek is, kik nem pénzért, hanem hazajuk iránt érzett szeretetből végzik ezen veszedelmes munkájukat, természetesen azonban, hogy a magunk szempontjából ezeket is csak olyan kémeknek tekintjük, mint a megfizetetteket.

Akadnak olyan kémek is, kik kétkulacsosok. Az ellenségnek elárulják megbízóik helyzetét, megbízóiknak pedig az ellenség viszonyait, szóval ide is, oda is kémkednek, csak azért, hogy gyalázatos mesterségükkel minél több pénzt szerezzenek.

A kémek leggyalázatosabb fajtája a hazaáruló, ki akár nagy fizetés ellenében, akár más indokból (bosszú, nagyravágyás stb.) saját hazája titkait és katonai intézkedéseit más államnak elárulja.

Mikor működnek a kémek? Békében éppen úgy, mint háborúban. Minél rosszabb két állam között a viszony, minél nagyobb a háborús veszély, annál élénkebb a kémek működése. Legélénkebb persze háborúban.

Hol működnek a kémek? Békében: különösen

A rózsaszín álarc.

Írta: BARÉNYI FERENC.

(10. folytatás.)

„Édes Sanyikám!”

Meglep e levelem, tudom és ez a megszólítás, melyet már nagyon régen nem hallottál. Igen, én vagyok a te elveszettnek hitt Valikád, én vagyok Ardeleán Valéria. Édesanyám, aki magyar leány volt — a Bálint nevet viselte; ezt vettem én fel teljes joggal, mikor szegény apám az Ardeleán névre olyan nagy szégyent hozott. Mikor árván magamra maradtam, apám rokonságához kerültem Bukarestbe. Ezt akartam neked elmondani, mikor azt ígértem „Majd holnap.” Levélben írom meg, mert még meg kell vallanom neked valamit, amit szóban nem tudtam volna neked megmondani. Én a román kormány szolgálatában állok és különös megbizatással jöttem ide. Véletlenül veled ismerkedtem meg. Megismertelek Sanyikám és a lelkemben titkosan eltemetett régi szerelem feltámadt. Esküszöm mindenre, ami szent, hogy nem vagyok méltatlan szerelmedre. Hiszen úgy szeretlek, hogy ki sem mondhatom. Olyan igazán, nagyon szeretlek, úgy mint régen, vagy talán még ezerszer jobban! — Ép ezért mert szeretlek, tulajdonképpen nem feleltem meg az én titkos megbizatásomnak. Téged Egyetlenem, nem akartalak megcsalni. A Te egyenes, becsületes lelkedet nem akartam álnokul megtéveszteni. — Azért írom e leveletem, melynek olvasásakor én már a határon túl leszek, román területen.

Sanyikám, édes szívem, idefigyelj! Kűszöbön a

nagy világfelfordulás, háborúba keveredtek. Románia egyelőre semleges marad, csak később fog beavatkozni, amikor már minden oldalról támadnak titeket. Az egész világ ellenetek jön, hogy eltörölje Magyarországot a föld színéről. Biztos a teljes pusztulás, ellenségeitek ezt már végérvényesen eldöntötték.

Sanyikám, ha szeretsz igazán, gondold meg és gyere velem! Hozd magaddal a mozgósítási iratokat! Sok-sok leut kapunk érte, azzal kimehetünk Amerikába és kezdhethetünk ott új életet. Hagyjuk itt ezt a súlyedő öreg világot és menjünk keffen át az új világba. Ott építsük meg a mi kis fészünköt, hogy mindent elfeledve boldogan élhessünk magunknak.

Sanyikám gyere! Nagyon várlak. Turnu-Severinben a hajóállomáson várlak a holnap esti hajónál.

— Majd holnap! De biztosan gyere.

A régi, igaz szerelemmel vár a te Liviád.”

A vakító halál. A fény, mely ellenállhatatlanul vonzotta, a nagy fényzőn, mely körülölelte égető lángoszloppá, romboló tűzzé lett, mely mindent elpusztított. A lelkében egy világ dőlt romba. A nagy fénytől elvakított szegény madár nekiment a torony falának, hogy leessen a mély fekete halálba. Sötét lett körülötte. Kietlen, vak sötétség a lelkében. Éveket öregedett pillanatok alatt. Megtört. De nem esett el. — Egyszerre kiegyenesedett és vad indulattal darabokra tépte az illatos, rózsaszín levelet.

Azután kiment a legénységi szobába és leült esendőrei közé. Elővette a Szolgálati Szabályzatot. Keveset lapozgatott a könyvben; hamar rátalált a mit keresett. Fennhangon olvasni kezdett.

határszéli helységeekben, hol katonaság van, az ország belsejében pedig magasabb katonai parancsnokságoknál, laktanyákban, gyakorlótéren, lövöldében, katonai épületekben, irodákban, katonai táborokban és ezek közelében, szállodákban, kantinokban, koresmákban.

Háborúban: főleg az első vonalak mögötti területen (hadtápterület), de megtaláljuk őket az első vonalakban és a hátsó országban is, szóval mindenütt, ahol valamit hallhatnak, láthatnak, vagy észlelhetnek, ami az őket megbízó állam részére fontossággal bír.

Mi érdekli a kémét? Minden, ami nekünk kárt okoz és az őt kiküldő állam hasznára van.

Igy például *békében:* elsősorban egy esetleges háborúra való katonai előkészületek, úgymint csapatok elhelyezése, azok létszáma, kiképzése, szervezete, hangulata, hadgyakorlatai stb.

Katonai épületek, erődök, várak helyzete, berendezése, élelemmel és hadianyaggal való ellátása.

Titkos katonai okmányok, szolgálati könyvek, mozgósítási tervek, hazafias egyesületek működése, hadianyaggyártás stb.

Természetes, hogy egy kém nem tudhat meg mindent. Ravaszságától, ügyességétől és a vele érintkező emberek butaságától függ, hogy mit kutathat ki, illetve mit akar és mit képes megtudni.

Háborúban: Csapatok létszáma, fegyverzete, lőszer mennyisége, felszerelése, élelmezése, hangulata, a parancsnokok nevei stb.

Katonai szállítmányok tartalma, neme, nagysága, összeállítása, merre mennek, honnan jönnek, mikor indulnak stb.

Mint a pap a szent bibliából olyan áhitattal olvasta fel a könyvből a csendőr általános kötelességeit: „... uralkodója és hazája iránt engedelmesség, hűség és állhatatosság...”

XI.

A turnuszeverini hajóállomáson kikötött a magyar hajó. Az utasok és a várakozók a hajóhídhöz tödültek.

A közönségből kitűnt egy választékosan öltözködött és feltűnően szép hölgy, aki idegesen szorongott a korlátnál. — Ardeleán Valéria volt. — A szíve mind erősebben vert, amint aggodalmasan nézte a hajóból kiszálló utasokat, látszott rajta, hogy nagyon vár valakit. Úgyeszen úgy állt oda a kijáráthoz, hogy minden kiszállót feltétlenül meglásson és alaposan szemügyre vehessen. — Úgy lehet — gondolta, hogy Varsa Sándor polgári ruhában érkezik és eddig ő csak egyenruhában látta. Félt, hogy talán nem ismerné meg s azért úgy állt oda a kijáráthoz, hogy az érkező Varsa Sándor őt meglássa és egymást feltétlenül megtalálják.

Szorongó aggodalom szállt a szívébe, ahogy a kiszálló utasok sora egyre gyérülni kezdett és Varsát még sehohsem látta. Az utolsó utas is lelépett a hajóhídról. Jól megnézte. Nem az volt, akit úgy várt.

— Hátha mégis kiszállt úgy, hogy véletlenül nem látta meg — gondolta és szinte futva sietett végig a kikötő gyalogjáróján, minden járókelőt alaposan szemügyre véve, hátha meglátná végre a várva-várt kedvest. De minden szorgos kutatása hiábavaló-

Magasabb katonai parancsnokságok székhelyei, a beosztott személyzet nevei, kiadott utasítások, katonai raktárak, üzemek fekvése, tartalma stb.

Katonai épületek, erődök, várak újabb berendezése, élelemmel és hadianyaggal való ellátása, aknák, lövegek elhelyezése stb.

Katonai raktárak, üzemek fekvése, tartalma stb.

Vasútvonalak, táviró és távbeszélő berendezések, hidak, léghajó állomások, repülőterek hol vannak, milyen állapotban stb.

A hátsó országban katonai kiképzés, utánpótlás személyben és anyagban, a polgárság hangulata, élelmezése stb.

Hogyan és minő eszközökkel dolgozik a kém? Ezt nehéz volna így egyszerűen meghatározni. Ahány a kém, annyi a módszere. Általában azt mondhatjuk, hogy ravaszság, furfang, találékonyság, vakmerőség, az emberek jóhiszemősége, gondatlansága, igen sokszor butasága és fecsegő természete, majdnem mindig pénz utáni vágya segítik elő mindenkor a kémek munkáját.

Fő gondja minden kémnek:

1. hogyan juthat oda, ahol valamit kiszimatolhat;

2. hogyan tudhatja meg azt, amit tudni akar, saját megállapítása vagy megfigyelése útján-e, tehát mások segítségével nélkül, vagy keresnie kell az érintkezést olyan emberekkel, akik akár jóhiszeműen, akár csábításra kötélnek állanak és végül

3. hogyan juttathatja el a megtudott dolgokat megbízójához.

Lássunk csak egynehány példát a kémek működéséből úgy a régebbi időkből, mint a most lezaj-

nak bizonyult. Varsa Sándort nem találta. — Nem jött el.

Valami kimondhatatlanul nagy szomorúság borult a lelkére és őszinte bánat könnye buggyant ki szép szeméből, amint ezt mint bizonyosságot megállapította.

— Nem jött el. Nem szereti. — Mert, ha szeretné akkor eljött volna. — Gondolta elkeseredetten. — Hátha nem kapta meg a levelet!?! Hátha!?! — Nem lehet, hiszen Nicával, a kis szolgálóval küldte a levelet. Nica tanujelét adta már többször, hogy különös bizalmára méltó és, hogy feltétlenül megbízható. — Egészen biztos, hogy Nica átadta Varsának a levelet. Átadta. Feltétlenül átadta. De hát akkor miért nem jött!?!

Ez a kérdés fúrta magát keserű gondolatai közé, amint céltalanul idegesen fel-alá járt a Dunaparton.

Megbeesülhetetlenül nagy érték elvesztésének tudata nehezedett a lelkére. — Nincs. — nem lehet többé élete célja. — Hiszen mindenét elvesztette. És ez kétségbe ejtette. Összetörtén, lehajtott fejjel állt ott és reménytelenül nézett alá a Duna rejtelmesen sötét hullámaiba.

Mint az éj sötét felhőkárpitját áttörő égvillanás, úgy villant át komor agyán a megváltó, fényes gondolat, melytől egészen felvidult.

— Persze, hogy nem jött el. Hogy is gondolhatott ilyet, hogy a becsületes Varsa Sándor ellopná és elhúzná a mozgósítási iratokat.

Minek is írta ezt!?! — Hiszen tudhatta volna, hogy a tisztahitű Varsa Sándor, sosem tenne olyat, ami az ő szigorú erkölcsi elveivel csak hajszálnyira is össze-

lott világháborúból, hogy fogalmat alkothassunk magunknak róla, hogy minő eszközök felhasználásával és milyen huncutsággal oldja meg a kém feladatát.

A kémek nélkülözhetetlenségét már a legrégebbi időkben felismerték és azért kémeket a világ minden népei alkalmaztak.

Minden háborús időszakban találunk feljegyzéseket a kémekről és működésükről s amint egyre fejlettebb lett a hadviselés módja, úgy fejlődött a kémkedés mestersége is.

A kémek nélkülözhetetlenségét a legjobban Napoleon, a franciák nagy császára ismerte föl. Fényes győzelmeit sok esetben első sorban ügyes kémjei jelentéseinek köszönhetette.

Egyik főkémje, akit Schulmeisternek hívtak, híres lett az egész világon. Ez az agyafurt ember igen sokszor fordult meg az ellenséges táborokban, ami úgy sikerült neki, hogy arcizmainak dörzsölgetésével arc kifejezését pillanatok alatt teljesen meg tudta változtatni. Mindig áruhában járt s ezeket a szükséghez képest változtatta, hol egyik, hol másik volt rajta. Vele volt legtöbbször egy uszkárbőrbe bujtatott pinesikutya, amely az uszkárbőr alatt vitte a kémjelentéseket. Vajjon ki gondolt volna arra, hogy az uszkárt meg kellene nyúzni, hogy bőre alatt megtalálják a kémjelentéseket.

Napoleon előszeretettel alkalmazta a női kémeket is, mert mint jó emberismerő nagyon jól tudta, hogy egy szép és ravasz nő a legtöbb férfit képes levenni a lábáról.

Nagy Frigyes a poroszok királya is tisztában volt azzal, hogy kémek nélkül háborúskodni

nagyon nehéz. Midőn nem kevesebb mint négy, Poroszországnál sokkal hatalmasabb ország szövetségelt ellene, egyik kémje útján — ki az egyik államban levő porosz követnek a legtitkosabb okmányokat megszerezte — mindenről pontosan értesült és a szükséges ellenlépéseket idejekorán megtette. Még mielőtt ellenségei elkészültek volna, nem is sejtve, hogy Nagy Frigyes terveikről tudomást szerzett, fegyvert ragadott és győzedelmes háborúval országából, az addig kis Poroszországból a világ egyik legelső országát, a hatalmas német birodalmat alapította meg.

Az elmúlt világháborúban, sőt közvetlenül előtte is, a legfurfangosabb eszközökkel dolgoztak a kémek, hogy célt érjenek. Igen érdekes a következő eset:

A béke utolsó éveiben egy magyarországi határmenti városban vándorcirkusz ütött tanyát. A cirkusz igazgatója nagy, több hétig tartó birkózóversenyt hirdetett, melyre a világ minden tájáról jöttek birkózók, hogy a közönséget estéről-estére szórakoztassák. A világháború elején ezt a várost az ellenség rövid időre elfoglalta. Bezzeg, volt esodálkozás és elképedés, mikor a megszálló csapat előjárórével az egyik birkózó mint vezérkari tiszt lovagolt be és nevetve üdvözölte régi ismerőseit elmondván, hogy őt az ellenséges állam mint birkózót küldte kémkedni, ami teljes mértékben sikerült is neki.

Hogyan jutottak a kémek arcvonalaink mögé?
A háború kezdetén, amikor még mozgó harcok voltak, a kémek veszedelmes munkáját még nem ismertük eléggé, a vonalainkon való átjutás minden

férhetetlen lenne. — Pedig, ha ezt nem írta volna biztosan eljött volna hiszen mondta, hogy mennyire szereti. — Láttam is, hogy mennyire bolondul utána az az ember. — Eljön majd, el fog jönni. — Új levelet ír neki és Varsa Sándor egész biztosan eljön.

A boldog reménység egészen felvillanyozta úgy sietett szállására, ahol ideges sietséggel fogott a levélíráshoz.

„Édes Sanyikám!

Itt vártalak máma Turnu-Szeverinben a hajóállomáson, de hiába. — nem jöttél. Most már tudom, — hogy miért nem jöttél, — a Te becsületes lelked nem képes arra, hogy a mozgósítási titkos iratokat ellopjad és magaddal hozd. Én voltam az ostoba, hogy nem gondoltam erre és most előtted olyan színben tűnök fel, mintha ezt én Rólad feltételeztem volna. Nagyon tévedtem, bocsáss meg nekem kérlek Te jó Egyetlenem!

Csacsikám! Nem kellene a mozgósítási iratok. Nem kell semmi titkos írás. Mindent hagyj ott. Nem kell semmi más, csak Te kellesz édes Sanyikám! Hiszen annyira, de annyira szeretlek, hogy Te nélküled nem élet — nekem — az élet. — Gyere édes szívem, ne hozzá semmit. Szereztem én elég titkos iratot, amiért a román kormány jól megfizet. Meglátsd Sanyikám kapok annyit, hogy abból Amerikában új életet kezdhetünk. Tehát ne hozz semmit, csak magadat! Holnap délelőtt gyere a Domogledre a határra! Ott a címeres határkőnél foglak várni.

Édes Sanyikám! Biztosra vár a Te siring hű

Valériád.”

Amint megírta a levelet autóba szállt és azt mondta a sofőrnek, hogy hajtson a Dunapartra. Bogárhátú alacsony házikó előtt állíttatta meg a kocsit. Kiszállt és a kunyhó egyetlen törpe ablakán háromszor zörgetett. A rozoga kis ajtó félig kinyílt: fogatlan vén banya ravasz szemé gyanakodva névelt ki az ajtónyíláson. Amint Ardelean Valériát meglátta — tüstént mint jó ismerős előtt kitérta a kis faajtót és hajlongva, áradozó tisztelettel üdvözölte.

„Hol van Simon?”

„Itt vagyok.” Szólt a kemence mellől fürgén előbújó fiatal suhanc.

„Simon, itt ez a levél. Nagyon fontos. Titkos. Elviszed Herkules fürdőre és ott átadod a csendőrpáranasoknak, úgy ahogy ráírtam a borítékra. Nem adod másnak, csak ő neki. — Csakis az ő kezébe.”

„Ha nem lesz otthon?”

„Mégvárod, amíg hazajön. Vagy felkeresed, ott ahol van. De csak neki adod át, senkinek se másnak. Értetted?”

„Értem. Úgy lesz.”

„De gyorsan vigyed, mert sürgős. Felülsz az autómra; a sofőr elvisz a magyar határig. Onnan aztán gyalog mehetsz le a hegyen, hamar lent leszel Herkules fürdőn. Mihelyt visszatérsz, eljössz a szállásomra és megjelented, hogy mit végeztél.”

„Értem. — Válasz nem kell?”

„Nem. Ha átadtad a levelet tüstént siess vissza. Mikorára várhatlak?”

„Ha jól megy, reggelre már itt leszek.”

(Folytatjuk.)

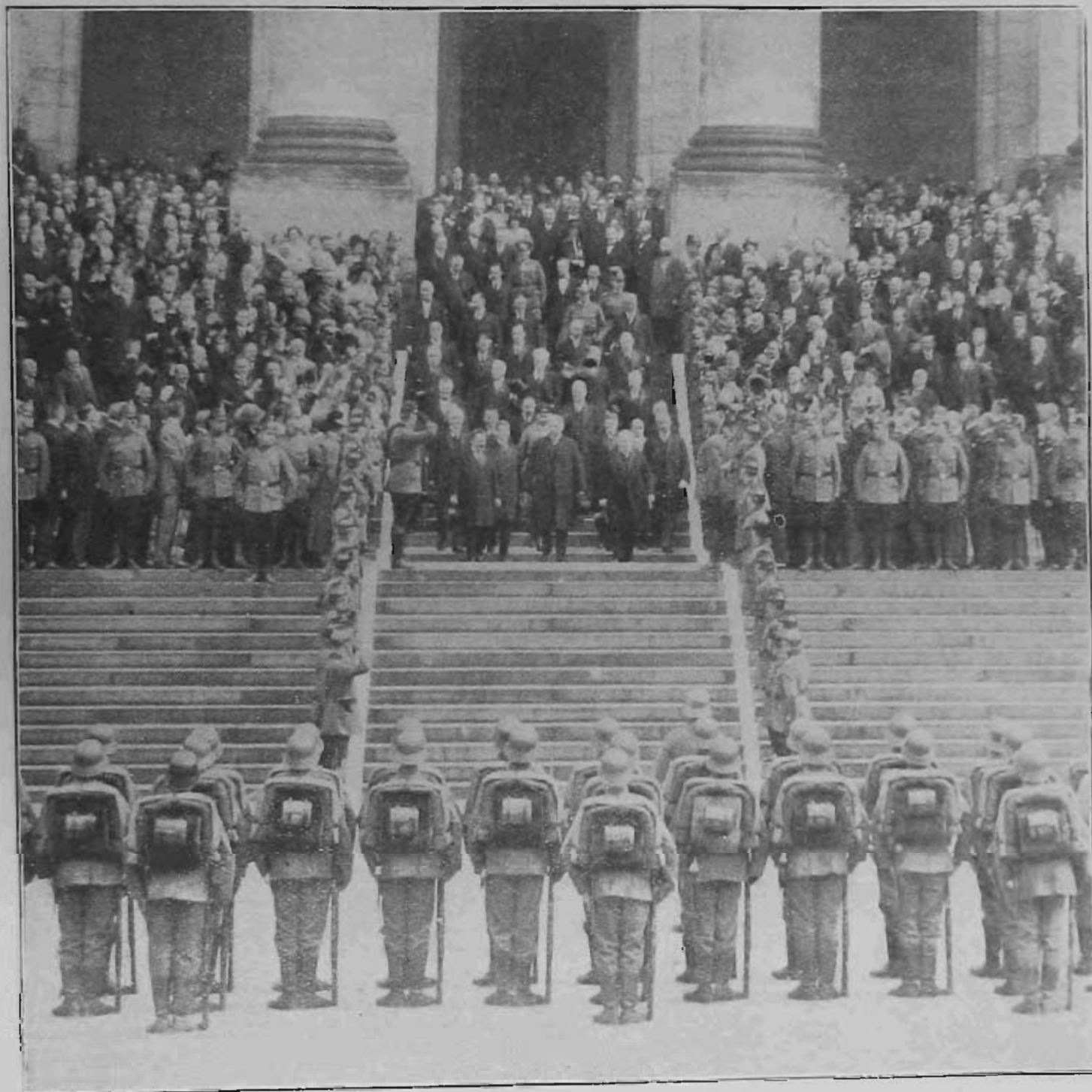
különösebb fáradság nélkül sikerült nekik. Csak később, mikor saját kárunkon voltunk kénytelenek tanulni, csak akkor lettünk mindnyájan áthatva, a parancsnoktól a közlegényig, attól az érzéstől, hogy a kémek rettenetes munkáját mindenáron meg kell akadályoznunk.

Később, mikor már összes harcvezetéseink drótakadályokkal voltak körülvéve és a kémek elleni védekezésre már minden katonát kioktattak, a ké-

visszajutni. Mikor ez a módszer sem vezetett célhoz, repülőgépekkel tették le a kémeket, vagy semleges országokon át, nagy kerülővel küldték őket vonalaink mögé, vagy a hátsó országba.

Hogy működtek az arcvonalunk mögé jutott kémek? Amint a kém arcvonalunk mögé került, mindenféle fortélyal elsősorban azokat a helyeket kereste fel, ahol katonák voltak.

Jöttek mint házalók, mint szegény éhező bent-

A nagyvilágból. Hindenburg, a német birodalom új elnöke, az eskütétel után a díszszázad tisztelgését fogadja. Wipro fényképe.

meknek eselhez kellett folyamodniuk, hogy arcvonalaink mögé kerülhessenek. Jöttek mint katonaszökevények, mint az ellenség elől menekülő polgári egyének, lerongyolódva, éhséget tettetve mint koldusok, mint járócók vagy tiszték saját egyenruhánkba bujtatva, mint haditudósítók hamis igazolványokkal ellátva. Küldtek asszonyokat, gyermekeket, kikben senki sem sejtette a kémeket. Ha ezeknek sikerült az első vonalakon átjutni, a végzett munka után ismét más uton és más furfanggal iparkodtak

lakók vagy menekültek, mint koldusok és igyekeztek a legénység közé furakodni, hogy ott mindent kifürkésszenek, s a legénység beszélgetését ellessék. Ólalkodtak a pályaudvarokon és országutakon, hogy az utazó vagy menetelő katonákkal ismeretséget kötve, azoktól a szükséges adatokat megtudják vagy a szállítmányokat, menetelő csapatokat stb. megfigyelhessék.

Ellenséges területen az arcvonalunk mögött levő lakosokat kitanították, hogy harc esetén ne

bujjanak el, hanem különböző módon adjanak jeleket az ellenségnek tüzéségünk állásáról, a tartalékok helyéről stb. Így például a legerősebb tüzelés alatt lovakat és teheneket legeltettek vonalaink mögött, hol a gyalogságot pejlő, a tüzéségünk állását szürke ló, a tartalékokat pedig legelésző tehen jelentette. Rengeteg áldozatunkba került, míg ezekre a esalafintaságokra rájöttünk és ellenintézkedéseinket megtettük.

1916-ban egy wolhyniai faluban történt, hogy saját esapatunk rövidesen az oroszok kivonulása után a falut elfoglalta. A vitéz honvédek a esaknem üres faluban egy 10—12 éves fiúskát találtak, ki nagy sírás-rivással elmondotta, hogy apját az oroszok elvitték katonának, anyja eltűnt és most neki nincs senkije. A mesére a derék honvédek szíve ellágyult. A fiút etették, felruházták és a századnál maguk közé fogadták.

Egy szép napon a század kedvence eltűnt. Nagy volt a sajnálkozás az eltűnt fiúcska sorsa felett, azonban a fiú nem került elő. Hetek múlva a század egyik honvédjét rohamkiképzésre egy más, távolabbi faluba vezényelték. Hát, a kis fiút a rohamszázadnál találja. Kérdezősködik egyik rohamszázadbeli bajtársától, hogy került a fiú oda. Itt tudja meg, hogy a gyerek ugyanazt a mesét adta elő az acélsisakos, de vajszívű rohamzászlóaljbeli honvédeknek is. A derék honvéd jelentést tett parancsnokának, ki a fiút elővette és kikérdezte. A kis gazember hosszas faggatás után bevallotta, hogy az oroszoktól kémkedésre kapott megbízást.

A kémek sok esetben kis fényképező gépeket is hordottak maguknál, melyek segítségével fontosabb katonai berendezéseket lefényképeztek, de sokszor volt pl. kis telefonkészülékük is, melyeket saját telefonkészülékünkbe bekapcsolva, beszélgetéseinket és telefonon adott parancsainkat és jelentéseinket lehallgatták és ezeket saját észleleteikkel kiegészítve sokszor saját telefonvezetékükön (ilyen is volt ám!) legtöbbször a föld alatt továbbították.

A látottakat vagy hallottakat feljegyezték és visszaszótktek vagy toronyból, magas hegyekről előre megbeszélte jelekkel (fényjelzéssel, füstoszlopokkal stb.) adták tovább az ellenségnek. Akárhányszor a hadtápterületen lakó és velük rokonszenvező polgári lakosok közül kerestek ki segítőtársakat kik jelentéseiket továbbították.

Ismét egy tanulságos eset: B. tizedes nyolc emberével tábori őrsön állt egy galiciai falu végén. Koromsötét éjszaka volt. Már harmadszor váltotta fel az őrszemeket s kérdésére, hogy észlelte-e valamit, mindig azt a feleletet kapta, hogy semmit. Most Kiss Pál honvéd áll őrszemet. Éber figyelmét nem kerüli el, hogy a vaksötét, szunnyadó falu egy házában fel-felvillan egy fény. Nem tudja, mi lehet, de jelentést tesz róla B. tizedesnek. B. tizedes két emberével a házat megfigyeli. Ő is, emberei is látják, amit Kiss honvéd jelentett. B. tizedes már sejti, hogy ez mi lehet. Behatolt a házba s a szobában egy vén orosz parasztot talált, aki éppen a fényjelző lámpáját akarta eltüntetni. B. tizedes vallatóra fogta az öregot, az csak motyogott, siránkozott, de honvédeink nem értik, mit magyaráz. B. tizedes nem hagyta annyiban a dolgot, keresett, kutatót a szobában és talált is egy kis cédulát, amit az öregnek már nem volt ideje eltüntetni. A cédulán jelek, alatta számok voltak. B.

tizedes nem értette sem a jeleket, sem a számokat, de azért az öregot minden rimánkodása ellenére lámpástól, cédulástól kellő fedezet mellett a főőrsre küldte. Másnap nagy dicséretet kapott B. tizedes az ezredparancsnokságtól, ahol már tudták, mit jelentett a cédula. B. tizedes is és a vén huncut is megkapták méltó jutalmukat.

Fontosabb jelentéseket ballonok (kis léggömb) útján továbbítottak, melyeket kedvező szél esetén feleresztettek. Alkalmazták postagalambokat is.

Az elmondottakból láthatjuk, hogy a kémek mindent felhasználtak céljuk elérésére több vagy kevesebb sikerrel, aszerint, amint előbb vagy később sikerült őket ártalmatlanná tenni.

Hogyan működnek a kémek békében? A békebeli kémek működése főleg akkor kezdett kialakulni, mikor az egyes államok a másik államban magasabbrangu személyekkel képviseltették magukat. Ezeket a képviselőket követeknek, hivatalukat és személyzetüket pedig követségekné nevezzük.

A követségekről már a középkorban is ismeretes volt, hogy azok saját államuk érdekében minden alkalmat megragadtak, hogy a másik állam titkaiba betekintsenek. Ezért már V. Károly német-római császár díszőrséggel őriztette őket, hogy — amint ő mondani szokta — „a kanári-madarak aranykalitkában csiripelhessenek“.

Kémek ez időben csak királyi udvarokban (amint ezt fentebb már elmondtuk) és az országok dolgát intéző magas személyeknél voltak található. Később az állandó hadseregek létesítésével, amikor az egyes államok arra kényszerültek, hogy háborús előkészületeiket már békében minél nagyobb titokban tegyék meg, a kémek száma is növekedett.

A világháború előtti békeidőben, bár a nagyközönség erről nem igen tudott, erős kémkedés folyt egész Európában. Nevezetesen, ha egyik ország katonai szerződést kötött egy másik állammal, a többiek kémekiket azonnal munkába állították, hogy a titkos szerződés tartalmát megszerezzék. Különösen Oroszország fejtett ki e téren nagy tevékenységet. Galicia, de Németország keleti határszéle is állandóan kémek rajával volt elárasztva. Kémjeik főleg nagyösszegű pénzzel iparkodtak gyengejellemtű embereket titkok elárulására bírní, ami sajnos nem egy esetben sikerült is nekik. Nem riadtak vissza azonban a durvább eszközöktől sem, ha kellett, még gyilkosság árán is megszerezték azt, amit tudni akartak.

(Folytatjuk.)

Neked úgy látszik, mintha a fájdalmakat, melyeket szenvedsz, Isten csak a te számodra teremtette volna, mintha felőlök másnak még csak fogalma sem lehetne. Ilyen az ember! átvizsi büszkeségét keservei közé, ki akar válni embertársai közül, hacsak szenvedései által is; s a koldús hiúsággal mutatja szörnyű sebet, melynél mélyebbet meggijződése szerint senki sem látott.

Eötvös.

Egy kis utbaigazítás a katonai büntető eljárás gyakorlati megismeréséhez.

Irta: Dr. KRANTZ DEZSŐ hadbírórnagy.

(Folytatás.)

A felebbezésre jogosult egyéneknek kívánatra, az ítélet indokaival együtt hiteles másolatban mielőbb kézbesítendő.

A kellő időben bejelentett felebbezésnek felfüggesztő hatálya van, mindazonáltal a felmentett vagy oly vádlottnak szabadonbocsátása, akinek kiállott vizsgálati fogsága a katonai büntető törvénykönyv 127. §-a értelmében büntetés gyanánt betndatott, csakis a vádló felebbezése folytán, még pedig ily esetben is csak akkor szenved halasztást, ha a vádló felebbezését nyomban az ítélet kihirdetése után jelentette be és ha az illetékes parancsnok a szabadlábra helyezést nem találja elrendelendőnek. Ennek a célja az, hogy a vádlottat a túlszigortól megvédje, amennyiben abban az esetben, ha a felebbezés csak a büntetés mértéke ellen irányul, az elítéltnak rendszerint megengedi, hogy a büntetést az ítélet jogerőre emelkedése előtt megkezdhesse. A vizsgálati fogságban levő elítéltnak ugyanis az, hogy a büntetést az ítélet jogerőre emelkedése előtt meg nem kezdheti, hátrányára válnék abban az esetben, ha felebbezése eredménnyel nem járt, mert ilyenkor az ítélet kihirdetése óta kiállott fogságot nem lehetne a büntetésbe beszámítani. A büntetésnek az ítélet jogerőre emelkedése előtt való megkezdését csak akkor nem lehet megengedni, ha a büntetés megkezdését katonai tekintetből kell elhalasztani, vagy ha tiszt vagy hasonló állású egyén börtönbüntetésre lett ítélve. Az első eset természetesen csak szabadlábon levő elítéltekre vonatkozhatik, akiket tehát nem érheti az említett hátrány, ha a büntetést az ítélet jogerőre emelkedése előtt meg nem kezdhetik. A börtönbüntetésre ítelt tisztekkel és hasonló állású egyénnel azért tételet kivétel, mert a tiszt állás tekintélyével összeegyeztetni nem lehetne, hogy valamely tiszt vagy hasonló állású egyén addig, míg rendfokozatában megmarad, börtönbüntetés hajtassék végre.

Annak, aki a felebbezést bejelentette, jogában áll a bejelentési határidő leteltét követő öt nap alatt a felebbezés okainak kifejtését benyújtani vagy jegyzőkönyvbe mondani.

A felebbezésnek bejelentéséből vagy megokolásából határozottan ki kell tennie, hogy a felebbező az ítéletnek mely pontjait tartja sérelmeseknek és hogy minő semmisségi okokat kíván érvényesíteni, úgyszintén, hogy mely egyenként és világosan megjelölendő körülményekre akarja az állított semmisséget alapítani, mert különben a felebbezésre vagy semmisségi okokra a felsőbb bíróság nem lesz figyelmes. A vádlott felebbezésének bejelentésében vagy megokolásában idevonatkozólag előforduló hiányok azonban az ő bírósági kihallgatása útján lehetőleg pótlandók.

A vádlottnak ily kihallgatása például minden olyan esetben lesz szükséges, amíg fellebbezésének bejelentéséből az ítéletnek általa sérelmesnek talált pontjai világosan ki nem vehetők és a felebbezés okainak kifejtésére meghatározott határidő eltelt anélkül, hogy ezek az okok kifejtettek vagy a felebbezés visszavonott volna.

E rendelkezés azonban nem rója a bíróságra azt a tehet, hogy az a felebbezést a vádlott részére a védője helyett mintegy kidolgozza; a bíróság feladata csupán az, hogy vádlottat felebbezésének hiányairól felvilágosítsa, egyébként pedig a vádlott elhatározásának mindennemű befolyásolásától tartózkodva, csakis kijelentéseinek jegyzőkönyvbe vételére szorítkozzék. Tehát csak azt célozza, hogy a vádlott csupán hiányos törvényismerete miatt a perorvoslattól el ne essék.

A felebbezés bejelentéséről és a megokolás benyújtásáról az ellenfelet értesíteni kell.

Ez az értesítést követő három nap alatt a felebbezés bejelentésére és megokolására vonatkozó ügy-

iratokat (jegyzőkönyveket) a bíróságnál megtekintheti és lemásolhatja, valamint *ellenészrevételeit* benyújthatja vagy jegyzőkönyvbe mondhatja.

Az ellenészrevételek beérkezte vagy a rájuk vonatkozó lemondás vagy a háromnapos határidő letelte után az ügyiratok a legfelsőbb honvéd törvényszék elé terjesztendők. Mielőtt azonban a honvéd törvényszék ítéletei ellen irányuló fellebbezés esetében való további eljárásról szólnánk, meg kell ismerkednünk a honvéd igazságszolgáltatás legfőbb fokú bíróságával: a Budapesten székelő *legfelsőbb honvéd törvényszékel*.

A legfelsőbb honvéd törvényszék élén mint elnök egy magasabb rendfokozatú tábornok áll, aki e minőségében tanácsulésen kívül, amennyiben a törvény kivételt kifejezetten meg nem állapít, a vezető tanácselnök (l. alább) meghallgatása után határoz és intézkedik. Ügyel az ügyrend megtartására és elnököl az oly teljes-ülésben és azokban a tanácsokban, amelyek katonaaállományú tisztek közrevonásával alakíttatnak.

Helyettesítésre alelnökül egy vagy több tábornok van rendelve.

A legfőbb honvéd törvényszék minden határozatát társas tanácskozás után *tanácsokban* hozza, ha csak ennek ellenkezője magában a büntető perrendtartásban kifejezetten elrendelve nincs.

A tanácsok a következő összeállításban tárgyalnak és határoznak:

1. ha a legfelsőbb honvéd törvényszék elnöke elnököl, két katonaaállományú tábornok vagy ezredes, egy tanácselnök és három tanácsos;
2. ha a tanácselnök elnököl, négy tanácsos.

A tanácsok összeállításánál tehát ép úgy, mint a haditörvényszékek alakításánál a katonai és a jogász elem együttműködése érvényesül. Míg azonban a haditörvényszéken a katonai elem túlyomó, addig a legfelsőbb honvéd törvényszék tanácsaiban az igazságügyi tisztek vannak főbbségben. A haditörvényszéken a jogásznak főleg tárgyalásvezetői és az a szerep jut, hogy katonai bírótársait a törvény alkalmazása körül tanácsával támogassa; ellenben a legfelsőbb honvéd törvényszéknél, ahol kivált elnöleti jogkérdések forognak szóban, elsősorban a határozás az ő feladata, míg a katonai ülnököknek főleg afölött kell örködniük, hogy a legfelsőbb törvényszéki ítélkezés a katonai élettel és a katonai szellemmel eleven összefüggésben maradjon. Ez a cél el van érve azzal, hogy a jogász elem négy képviselőjével (három tanácsossal és egy tanácselnökkel, mint tárgyalásvezetővel) szemben az elnököl (alelnökön) kívül a katonaaállománynak két képviselője rendeltetik ki. A katonaaállományú társbírák, tekintettel arra a magas bírósági fórumra, melynél eljárnak, a tábornoki vagy ezredesi rendfokozatból kerülnek ki.

A legfelsőbb törvényszéki ítélkezésben résztvevő bírák feladatainak imént említett elhatárolásából következik, hogy a katonaaállomány tagjainak közreműködése egészen is nélkülözhető ott, ahol kizárólag alkiki perjogi kérdések eldöntése forog szóban, vagyis azoknál a semmisségi panaszoknál, amelyek csupán a peres eljárás szabályainak megsértésére vannak alapítva. Ezekben az esetekben tehát, amelyek a szorosabb értelemben vett katonai érdekeket közvetlenül egyáltalában nem érintik, a törvény a tárgyalást és határozathozást oly tanácsoknak engedte át, amelyek csupán igazságügyi tisztekből (négy tanácsosból és egy tanácselnökből) állnak és amelyekben a tárgyalásvezető egyúttal elnököl is.

Hogy a legfelsőbb honvéd törvényszék legkiválóbb feladatát, a jogegység megővését teljesíthesse, mindenekelőtt az szükséges, hogy tanácsai állandók legyenek. A törvény azonban strikte csakis a többségben levő jogász-tagok állandóságát valósítja meg, míg ellenben a katonai tanácsokba és a teljes-ülésbe meghívott katonaaállományú tagokra nézve (természetesen az elnök és alelnök kivételével) már a haditörvényszékek alakításánál tárgyalt nyomos katonai szolgálati okokból akként intézkedik, hogy azok évenként előre megállapított sorrendben vezényeltessenek. E célra a tábornokokot és a katonaaállományú ezredeseket a honvédség főparancsnoka vezényli a minden év elején

szerkesztett, külön nyilvántartandó vezénylőlajstrom alapján.

A legfelsőbb honvéd törvényszékhez e vezénylés a lajstrom sorrendje szerint történik, altábornagyok és ezeknél magasabb rendfokozatú tábornokok azonban csak abban az esetben vezénylendők, ha a tanácsnak rendszerinti megalakítása céljából ily rendfokozatú tábornokok közrevonása szükséges.

A csendőrségnél szolgálati alkalmazásban álló tábornokok és ezredek, utóbbiak a csendőrség felügyelője útján, csakis a csendőrségi egyének bűnügyében tartott főtárgyalásokhoz, ezekhez azonban elsősorban vezénylendők, minélfogva az ily tárgyalásokhoz a honvédségnél szolgálati alkalmazásban álló tábornok vagy ezredes csak akkor rendelendő ki, ha a szükséges szám a csendőrségnél szolgálati alkalmazásban álló tábornokok és ezredek közül ki nem telik. Idevonatközlő elvül szolgál, hogy a csendőrségi bűnügyben tartott tárgyalásnál legalább egy katonaaállományú tanácstagot minden körülmények között a csendőrségből kell venni; amennyiben tehát előforduló esetben ily tanácstagok alkalmas egyén Budapesten egyáltalában rendelkezésre nem áll, a honvédség főparancsnoka egy csendőrezredesnek más állomásról vezénylése végett a csendőrség felügyelőjéhez fordul. A csendőrség felügyelője ilyenkor a rendelkezésre állók közül a Budapesthez legközelebb esőt, egyenlő távolság mellett a rangban legidősebb csendőrezredest vezényli.

A sorrendtől csak kényszerítő okokból szabad eltérni, nevezetesen akkor, ha fontos szolgálati vagy nem szolgálati okon alapuló akadályoztatás, vagy valamely kizáró ok forog fenn. Ily esetekben a vezénylő lajstromban legközelebb következő vezénylendő.

Az ekként megismert legfelsőbb honvéd törvényszéknél kövessük most már tovább elsősorban a honvéd törvényszék ítélete ellen irányuló perorvoslat fellebbezés útját.

A legfelsőbb honvéd törvényszék a hozzá érkezett fellebbezés folytán mindenekelőtt ülésen kívül is elrendelheti az ügyiratok kiegészítését és az elsőfokú bíróságtól vagy az illetékes parancsnoktól felvilágosításokat kívánhat. A fellebbezés fölött zárt ülésben, amelyen a tanácstagokon és a jegyzőkönyvvezetőn kívül csak a honvéd koronaügyész vesz részt, a nem állandó tanácstagok megesketezése és az előadónul kijelölt tanácsos előadásának és indítványának, valamint a honvéd koronaügyésznek meghallgatása után, az ügy érdemében ítélettel, egyébként végzéssel határoz.

Ha a fellebbezést, mint meg nem engedettet, vissza nem utasítja, az ügy érdemében határoz és ez alkalommal a fellebbezéssel megtámadott pontokra szorítkozik a haditörvényszéknek a vádlott bűnösségére és az alkalmazandó büntető rendelkezésre vonatkozó határozatát veszi alapul. Ha a büntetést egy vagy több vádlottárs javára oly okokból mérsékli, amelyek a többiek javára is fennforognak, akkor hivatalból akként jár el, mintha ezek a vádlottársak is fellebbeztek volna.

Ha a legfelsőbb honvédtörvényszék bárkinek fellebbezése folytán arról győződik meg, hogy a honvédtörvényszék a honvéd büntetőbíráskodást helytelenül állapította meg, vagy hogy a törvényt valamelyik vádlott terhére helytelenül alkalmazták, akkor hivatalból jár el akként, mintha a szóban forgó semmisségi ok semmisségi panasszal érvényesítettettné volna. Ilyenkor anélkül, hogy tanács összeállításán változtatni kellene, a legfelsőbb honvédtörvényszék a honvéd koronaügyész meghallgatása után azonnal határoz, ha a tárgyi illetéktelenség semmisségi okát egyhangulag megállapítottnak találja vagy ha a törvénynek valamelyik vádlott terhére történt helytelen alkalmazása esetében a honvéd koronaügyész a határozattal egyetért.

Ha a fellebbezést kizárólag a vádlott javára használták, a legfelsőbb honvéd törvényszék nem szabhat ki a vádlottra súlyosabb büntetést, mint amilyent az elsőfokú ítélet megállapított.

Ha a fellebbezésen kívül a fellebbező vagy más jogosult egyén semmisségi panasszal is élt, a legfelsőbb honvéd törvényszék a semmisségi panasz elintézése után, vagy ha azt zárt ülésben tárgyalja, elintézése alkalmával, a vádló gyanánt működő honvéd koronaügyész meghallgatása után, zárt ülésben a fellebbezés fölött is határoz.

A legfelsőbb honvéd törvényszék ítéletét a vád-

lottal a honvéd törvényszék közli. Ugyanő értesíti a fellebbezéssel élt magánpanaszost és törvényes képviselőjét a legfelsőbb honvéd törvényszék határozatáról.

A legfelsőbb honvéd törvényszék, ha ítélete vagy a határozata következtében jogerőssé vált elsőfokú ítélet halálbüntetésre szól, az ügyiratokat visszaküldésük előtt a legfelsőbb elhatározásnak kieszközlése végett a honvédelmi miniszterhez juttatja el. Az ügyiratokhoz a legfelsőbb honvéd törvényszéknek a netán felforgó kegyelmi okok tárgyában zárt ülésben a honvéd koronaügyész meghallgatása után szerkesztett véleményét csatolni kell.

A semmisségi panasz, mint perorvoslat, minden modern bűnvádi perrendtartás mintájára a Kbp.-ban is ismeretes, mert sem állami, sem katonai érdekek nem kívánják, hogy semmis ítéletek érvényben tartassanak.

Semmisségi panasznak helye van a honvédtörvényszék ítéletei ellen a vádlottnak mind javára, mind terhére, de mindig csak a törvényben felsorolt semmisségi okok alapján. Semmisségi panasszal a vádlott javára ugy ő maga, mint védője, illetve a vádlott kiskorúsága folytán törvényes képviselője, sőt — az illetékes parancsnok meghagyása folytán — a vádló is élhet, a vádlott terhére pedig a honvéd ügyész és a magánpanaszos élhetnek.

A honvéd törvényszéknek illetéktelenséget kimondó ítélete ellen mind a honvéd ügyész és a magánpanaszos, mind a vádlott emelhet semmisségi panaszt.

A honvéd törvényszék ítélete ellen azon az okon, hogy ez a honvéd bíróságok illetékességet helytelenül állapította meg, a vádlott és a honvéd ügyész élhetnek semmisségi panasszal.

A semmisségi panasz vagy azért irányul az ítélet ellen, mert az ennek alapjául szolgáló eljárásban lényeges alaki hibát kevttek el (alaki semmisségi ok), vagy pedig azért, mivel az anyagi büntetőjogot (büntetőtörvényt) helytelenül alkalmazták (anyagi semmisségi ok).

Az alaki semmisségi okok a Kbp. 358. §-ának 1—8. pontjaiban vannak felsorolva és lényegben egyeznek a magyar polgári bűnvádi perrendtartás 384. §-ában foglaltakkal. Nevezetesen semmisségi ok:

1., ha a törvényszék nem volt kellőképpen alakítva, ha nem volt az egész tárgyaláson valamennyi bíró jelen, ha az ítélethezásban a törvény szerint kizárt vagy idejekorán és jogosan kifogásolt bíró vett részt;

2., ha a főtárgyalást kötelező védelem esetében a védőnek, vagy ha bármely esetben oly más egyének jelenléte nélkül tartották meg, akinek jelenléte a törvény szerint feltétlenül szükséges;

3., ha oly szabály sértetett meg vagy mellőztetett, amelynek megtartását a törvény kifejezetten semmisség terhe alatt rendeli, vagy ha a főtárgyaláson a perorvoslatot használónak ellenzése dacára oly megállapításról vagy oly nyomozó cselekményről szóló iratot olvastak fel, amely a törvény szerint semmis;

4., ha a főtárgyaláson a perorvoslatot használónak valamely indítványa fölött határozat nem hozott, vagy ha az indítványa ellenére hozott közbeszóló határozattal oly törvények vagy az eljárás oly alapelvei lettek mellőzve vagy helytelenül alkalmazva, amelyeknek figyelembevétele a bűnvádi üldözést és a védelmet biztosító eljárás lényegéhez tartozik, vagy ha az elnöknek valamely intézkedése a védelmet a határozathozásra nézve lényeges irányban törvényellenesen korlátozta;

5., ha a haditörvényszék határozatának döntő tényekre vonatkozó része érthetetlen, hiányos vagy önmagának ellentmondó, vagy ha e résznek indokolása hiányzik, vagy ha az indokolásnak az ügyiratok közt levő okiratok tartalmára vagy a bírósági vallomásokra vonatkozó adatai magukkal az okirattal vagy a kihallgatási és az ülési jegyzőkönyvekkel lényeges ellentmondásban vannak;

6. ha a haditörvényszék saját tárgyi illetékességét helytelenül állapította meg, vagy a saját illetéktelenségét helytelenül mondotta ki;

7. ha az ítélet a vádat teljesen nem bírálja el, vagy

8. ha az ítélet a vádló által eredetileg emelt illetőleg a főtárgyaláson netán kiterjesztett vádon túlmegy. Magyarázatra a felsoroltak közül a 4. pontnak az a rendelkezése szorul, mely az elnöknek valamely intéz-

Képek a múlt számunkban ismertetett rendőr-kutyaversenyéről.

kedése folytán a védelemnek a határozathozásra nézve lényeges irányban törvényellenes korlátozását jelöli meg semmisségi ok gyanánt. Ez a rendelkezés összefüggésben van azzal, hogy az elnök és a tárgyalásvezető hivatalos teendői ketté vannak választva és célja az, hogy a vádlottat és védőjét különös oltalomban részesítse az elnök esetleges túlkapásával szemben, amit végre is, tekintettel arra a katonai főlé- és alárendeltségi viszonyra, amelyben az említett egyének egymással szemben állhatnak, nem lehet teljességgel kizártnak tekinteni.

Ami az anyagi semmisségi okokat illeti (Kbp. 358. §. 9–11. pontja), ezek lényegileg szintén megegyeznek az érvényben álló polgári büntető perrendtartással (Bp. 385. §.) még abban is, hogy a ténykérdésben hozott bírósági határozat nem lehet felsőbbbírói határozás tárgya. Az anyagi semmisségi okok egyenként a következők:

9. ha az ítélet törvényt, jogi alapelvet, katonai szolgálati utasítást vagy katonai szolgálati alapelvet megsértett vagy helytelenül alkalmazott abban a kérdésben:

a) vajjon a vádlott terhére rótt tett büntetést, vétéséget vagy más, a honvéd bíróságok illetékessége alá tartozó büntetést képez-e,

b) vajjon forognak-e fenn oly körülmények, amelyek következtében a cselekmény büntethetősége ki van zárva vagy megszünt, vagy üldözhetősége ki van zárva,

c) vajjon a szükséges vád vagy az illetékes parancsnoknak a vád emelésére szükséges utasítása hiányzik-e,

d) vajjon az eljárást a magánpanaszosnak szükséges kívánata nélkül irdították, vagy akarata ellenére folytatták-e;

10. ha az ítélet alapjául szolgáló tett valamely törvénynek, jogi alapelvnek, katonai szolgálati utasításnak vagy katonai szolgálati alapelvnek helytelen magyarázása folytán olyan büntető rendelkezés alá vonatott, amely reá nem alkalmazható;

11. ha a haditörvényszék a büntetés kiszabásánál büntető hatalmát, vagy a büntetési tételnek a katonai büntetőjogban kifejezetten megjelölt súlyosító vagy enyhítő körülményekkel vont határait, vagy a büntetés átváltoztatására vagy enyhítésére vonatkozó jogának korlátait átlépte, megsértette vagy helytelenül alkalmazta.

A 358. §. 3. és 4. pontja alatt említett semmisségi okok a vádlott javára nem érvényesíthetők, ha nyilvánvaló, hogy az alaki sérelem a határozatot a vádlott hátrányosan nem befolyásolhatta. A vádlott terhére pedig csak akkor érvényesíthetők, ha kitűnik,

hogy az alaki sérelem a határozatra a vád értékét sértő befolyást gyakorolhatott és ezenfelül a honvéd ügyész miatta felszólalt, a haditörvényszék határozatát kérte s mindjárt e határozat megtagadása vagy kihirdetése után a semmisségi panaszra jogát fentartotta.

Felmentő ítélet ellen semmisségi panasz a vádlott javára csak a 358. §. 9. a) és 10. pontja alatt felsorolt semmisségi okokra és csak akkor emelhető, ha a felmentés oly körülmények miatt történt, amelyek a tett büntethetőségét kizárják vagy megszüntetik.

A törvény ugyanis akkor, amidőn a honvéd törvényszék felmentő ítélete ellen a semmisségi panaszt a vádlott javára is megengedi, azt tartja szem előtt, hogy a vádlottra nézve a felmentő ítélet is, nevezetesen annak indokolása, sérelmes lehet. Nevezetesen, ha a felmentés csupán oly körülmények fennforgására van alapítva, amelyek a tett büntethetőségét kizárják vagy megszüntetik (beszámíthatatlanság, jogos védelem, elévülés, idejekorán tett kártérítés), úgy tekintettel azokra a hátrányos következményekre, amelyekkel ez az ítélet tisztre vagy hasonló állású, sőt legénységi egyénre nézve is további előmenetele tekintetében járhat, nagyon is méltánytalan volna, ha a vádlottnak meg nem engedtetnék, hogy perorvoslattal élhessen akkor, ha ez tudomása szerint a tettet egyáltalában el nem követte vagy csak olyan büntetést követett el, amely enyhébb elbírálás alá esik, mint az, amelyet a bíróság megállapítottnak vett. Minthogy azonban a vádlott a felmentést csak a 358. §. 9. a) és 10. pontjában felsorolt okok valamelyikéből tekintheti magára nézve sérelmesnek, megokolt az a rendelkezés, amely szerint felmentő ítélet ellen, vádlott javára, csak a 9. a) és a 10. pontban felsorolt semmisségi okok valamelyikének alapján lehet semmisségi panasz helye.

Oly eljárási szabály megsértése miatt, amely a vádlott javára szolgál, a vádlott terhére semmisségi panasszal élni nem lehet.

A semmisségi panasz bejelentésére és kifejtésére nézve a fellebbezésre vonatkozó hasonló rendelkezések az irányadók.

A kellő időben bejelentett semmisségi panasznak felfüggesztő hatálya van.

A semmisségi panasz fölött a legfelsőbb honvéd törvényszék a nem-állandó tanácsstagok megeskütése és a működő honvéd koronaügyész meghallgatása után zárt ülésben határoz, ha a honvéd koronaügyész maga vagy az előadóul kijelölt tanácsos a következőkben megjelölt határozatok valamelyiket indítványozza.

A zárt ülésben tartott tanácskozás alkalmával a semmisségi panasz azonnal visszautasítható:

1. ha azt a tanács meg nem engedtetnek találja.

vagyis ha nem jogosult egyén által vagy elkésve emeltetett, vagy ha a semmisségi panasz a perorvoslatot használónak a perorvoslatról való jogérvényes lemondása után terjesztett elő, vagy ha a semmisségi panaszban a fentebb felsorolt semmisségi okok egyike sines világosan és határozottan megjelölve, kivált, ha az a körülmény, amely a semmisségi okot megállapíthatná, kifejezetten vagy világos utalással megemlítve nincs;

2. ha az érvényesített semmisségi ok a legfelsőbb honvéd törvényszéknek ugyanabban az ügyben hozott határozata folytán már elenyészett;

3. ha a semmisségi panasz alaki semmisségi okokra támaszkodik s az eljáró tanács egyhangulag úgy találja, hogy az minden további tárgyalás nélkül, mint nyilvánvalóan alaptalan, elvetendő.

A legfelsőbb honvéd törvényszék a vádlott javára emelt semmisségi panasz fölött zárt ülésben tartott tanácskozás alkalmával a semmisségi panasznak a honvéd koronaügyész beleegyezésével azonnal helyt adhat, ha kiderül, hogy új főtárgyalás tartása elkerülhetetlen, annak pedig, hogy a legfelsőbb honvéd törvényszék az ügy érdemében határozzon, még nincs helye.

A zárt ülésben tartott tanácskozáson el lehet továbbá rendelni, hogy az állítólagos alaki sérelem felől ténybeli felvilágosítások szereztessenek be.

A zárt ülésben a legfelsőbb honvéd törvényszék az ügy érdemében ítélettel, egyébként végzéssel határoz.

Minden más, a fentebbi feltételek alá nem eső, úgyszintén abban az esetben, ha alaki semmisségi okokra támaszkodó semmisségi panasz esetben az eljáró tanács egyhangú határozata nem jött létre, a legfelsőbb honvéd törvényszék elnöke tárgyalást tűz ki, amelyre a nyilvánosság és a rendfenntartás tekintetében a már ismertetett rendelkezések megfelelően alkalmazandók.

A tárgyalás határnapja a honvéd koronaügyésszel idejekorán közzendő.

A vádlottat a kitűzött határnapról legkésőbb nyolc nappal a tárgyalás előtt oly megjegyzéssel kell értesíteni, hogy szabadságában áll a tárgyaláson személyesen megjelenni vagy magát védővel képviseltetni, ellenben a fogva levő vádlott oly értelemben értesítendő, hogy a jelenlétére nincs ugyan igénye, de magát védővel képviseltetheti.

A védőt, ha a bíróság előtt ismeretes, a vádlottal egyidejűleg kell a tárgyalás határnapjáról értesíteni. A védelem kötelező, volta folytán vagy a másodfokú tárgyaláshoz hivatalból kirendelésre egyébként szükségesnek talált védőt a tárgyalásra idézni kell.

A magánpanaszost és a sértettet a kitűzött tárgyalásról idejekorán oly megjegyzéssel kell értesíteni, hogy azon megjelenni szabadságukban áll. Ha a magánpanaszos vagy a vádlott törvényes képviselője élt semmisségi panasszal, a kitűzött tárgyalásról idejekorán oly megjegyzéssel értesítendő, hogy a bíróság a panasz fölött, a panasz kifejtésében előadottak figyelembevételével, elmaradásuk esetében is fog a törvénynek megfelelően határozni.

A tárgyaláson a honvéd koronaügyésznek és kötelező védelem esetében a védőnek is jelen kell lennie.

Ha a tanács a katonasereg tagok részvételével alakult meg, a tárgyalás úgy kezdődik, hogy a tanácselnök a nem állandó tagokat megesketi.

A megesketés után, vagy ha a tanács a katonasereg tagok részvételével alakult, tanácselnök elnöklése alatt kizárólag tanácsosokból alakult, mindjárt a tárgyalás megnyitása után, a legfelsőbb honvéd törvényszéknek előadóul kijelölt egyik tanácsosa az elnök felhívására vázolja a bünvádi eljárás eddigi menetét és megjelöli a perorvoslat használója által felhozott semmisségi okokat s az ennek következtében fennforgó vitás pontokat anélkül, hogy a hozandó határozatra nézve véleményt nyilvánítana.

Az előadó után a perorvoslat használóját, még pedig, ha a semmisségi panaszt a honvéd ügyész emelte, a honvéd koronaügyészt illeti a szó a semmisségi panasz megokolása végett s utána az ellenfelet választó elöterjesztése végett. A honvéd koronaügyész akkor is jogosítva van véleményt nyilvánítani, ha a semmisségi panaszt a magánpanaszos emelte. Mindenesetre az utolsó felszólalás joga a vádlottat vagy védőjét illeti. Ha a vádlott, a védő, a törvényes

képviselője vagy a metán fellepett magánpanaszos meg nem jelent, a semmisségi panaszait tartalmazó iratokat vagy ellenészrevételeiket fel kell olvasni. Ha a védő nem jelent meg, vagy idő előtt eltávozott és a védelem kötelező, a tárgyalás félbeszakítandó vagy elnapolandó, amennyiben más védőt azonnal közrevonni nem lehetséges. Az előterjesztések után az elnök a tárgyalást befejezettnek nyilvánítja és a tanács a tanácskozó helyiségbe visszavonul.

Egyebekben a legfelsőbb honvéd törvényszéknek tartott tárgyalásra a perbeszéd, a tanácskozás és szavazás stb. rendjére vonatkozó rendelkezések megfelelően alkalmazandók.

A legfelsőbb honvéd törvényszék az előterjesztett indítványoktól függetlenül, ítélet alakjában hozza határozatát.

Ha a semmisségi panaszt meg nem engedettnek vagy alaptalannak találja, kimondja, hogy annak hely nem adható.

Ha a semmisségi panasz alapos, az ítéletet megtámadott és a semmisségi ok által érintett részében feloldja, s a továbbiak iránt a semmisségi okok különféleségéhez képest a következő szabályok szerint rendelkezik és jár el:

1. ha a 358. §. 1—5. pontjai alatt felsorolt (alaki) semmisségi okok valamelyike forog fenn, új főtárgyalást rendel s e végett az ügyet az elsőfokú bírósághoz utasítja;

2. ha a haditörvényszék helytelenül állapította meg a honvéd bíróságok illetékességét (358. §. 6. pontja), a legfelsőbb honvéd törvényszék a bünvádi ügyet az illetékes hatósághoz teszi át s egyúttal határoz a fölött, hogy a vádlott vizsgálati fogsága fenntartandó-e vagy sem;

3. ha a haditörvényszék saját illetéktelenségét helytelenül mondotta ki, vagy ha a vádat nem bírálta el teljesen (358. §. 6. és 7. pontja), a legfelsőbb honvéd törvényszék új tárgyalás tartására és új ítélet hozására utasítja a bíróságot, amely az utóbbi esetben az elintézetlen vádpontok elbírálására szorítkozik;

4. minden más esetben a legfelsőbb honvéd törvényszék az ügy érdemében határoz és határozatát azokra a tényekre alapítja, amelyeket a haditörvényszék a vád állapítása nélkül megállapított. De ha a legfelsőbb honvéd törvényszék úgy találja, hogy az ítéletben és indokaiában azok a tények, amelyekre a törvény helyes alkalmazásával az ítéletet alapítani kellene, nincsenek megállapítva, az ügyet új tárgyalás és határozathozás végett az elsőfokú bírósághoz utasítja.

Az 1. és 3. pont esetében belátása szerint élhet a legfelsőbb honvéd törvényszék azzal a jogával, amelyvel fogva az illetékes parancsnok helyett más ugyanolyan hatáskörű parancsnokot küldhet ki.

Ha a semmisségi panasz az ítéletnek csak egyes rendelkezései ellen irányul s a legfelsőbb honvéd törvényszék úgy találja, hogy ezek az ítélet egyéb tartalmát külön választhatók, jogában áll a megtámadott ítéletet csak részben feloldani. Ugyanez áll abban az esetben is, ha a megtámadott ítélet több büncselekményt ölel fel s közülük a semmisségi panasz csak egyes büncselekményekre vonatkozó eljárás vagy határozat ellen irányul és egyszersmind az eljárásnak részben szükséges ismétlése kivihető, vagy ezekre az egyes büncselekményekre nézve az eljárásnak ily ismétlése nélkül is új határozathozás lehetséges.

(Folytatjuk.)

Csak ott állandó a törvény, hol szegény, boldog annak sikerén fáradozik; nem ott, hol félrevonultan a közügytől jobb időket sivatva, egymást panaszolják.
Kisfaludy Károly.

Szép vagy, óh hon, bérc, völgy változnak gazdag öledben,

Téridet országos négy folyam árja szegi;
Am természettől mindez lelketlen ajándék:

Naggyá csak fiad szent akarátja tehet.

Vörösmarty.

A csendőrség fegyverhasználati joga

Irta: GERGELY ENDRE ny. százados.

III.

A m. kir. csendőrség fegyverhasználati szabályai.

Az enyhébb eszközök alkalmazásáról az 1850. évi törvény annyit mond, hogy a fegyverhasználat előtt intések és egyéb enyhébb eszközök alkalmazandók, ha ez az elérendő cél szempontjából lehetséges. Továbbá megkívánja azt az elővigyázatot, hogy emberélet szükség nélkül ki ne oltassék.

Már említettem, hogy az enyhébb eszközök alkalmazásánál lényeges megkülönböztetést kell tenni. Nevezetesen, azok az enyhébb eszközök, amelyeket a tulajdonképpeni fegyverhasználati szabályzat — nálunk a Szerv. Ut. 12. §-a — előír, semmi körülmények között sem mellőzhetők. Alkalmazásuk nélkül a fegyvert használni nem szabad. Az itt előírtakon túlmenő enyhébb eszközök alkalmazása oly esetben, amelyben azt az említett § meg nem kívánja, csak feltételesnek tekinthető, vagyis csak abban az esetben alkalmazandók, ha az lehetséges anélkül, hogy az ezáltal okozott idővesztés folytán veszély származna.

A régebbi Szolg. Ut. az 50. §-ban mégis azt mondja, hogy az egyes fegyverhasználati esetekben a csendőr csak azután használja a fegyverét, miután minden enyhébb eszköz alkalmazása eredmény nélkül maradt. Ez a fentiek szerint ellenmondás a tulajdonképpeni fegyverhasználati § rendelkezéseivel szemben. Mert, ha ez egyes esetekben, egyes enyhébb eszközök alkalmazását kötelezőleg előírja, akkor semmi esetre sem akarhatja azt, hogy minden esetben, minden enyhébb eszköz alkalmaztassék. A Szolg. Ut. 50. §-ának idézett rendelkezése a mindenesetre szem előtt tartandó emberességi szempontból feltétlenül helyes, a hiba csak ott van, hogy kimaradt belőle az, hogy: „ha lehetséges”; amint már az 1850. évi törvény is mondja: „amennyiben a cél veszélyeztetése nélkül lehetők látszik.”

A régebbi Szolg. Ut. 50. §-a még kimondja, hogy a csendőr a fegyver használatánál a legnagyobb kímélettel járjon el és kívánja, hogy az ember élete lehetőleg kíméltesse és más személyek se veszélyeztessenek. Ezek a rendelkezések kellőleg figyelembe veszik az állampolgároknak testi épségük érintetlenségéhez való jogát, ami a csendőrség fegyverhasználatával is szem előtt tartandó, amennyire az lehetséges az elérendő cél veszélyeztetése nélkül.

A tárgyalt szempontból sem a kérdéses 50. §, sem az Utasítások más §-a egyéb rendelkezést nem tartalmaz. Nem tartalmaz ilyen az Ált. Szolg. Hat. IX. fejezete sem, mert ez csak az Utasítások rendelkezéseinek végrehajtására ad — igen talpraesett és megszívlelendő — útbaigazításokat.

A jelenleg érvényben levő, kiegészített Szolg. Utasítás a régebbi Szolg. Ut. 50. §-ában foglaltakat a 64. §-ában tartalmazza. De úgy ez a §, mint maga a Szolg. Ut. is, ki van egészítve, mert a régebbi Szolg. Ut. egy §-ával szemben az érvényben levő Szolg. Ut.-ban négy § foglalkozik a fegyverhasználattal. Ez a kibővítés az osztrák Szolg. Utasítás alapján, annak sokszor szószertint átvételével történt.

Mielőtt a bővítések tárgyalásába belefognék, szükségesnek tartom az 1894. évi osztrák csendőrségi törvény (mely a mi Szerv. Utasításunk rendelkezéseit tartalmazza) 12. §-át fordításban közölni, amely így szól:

„A szolgálatban álló csendőr fegyverét a megkívánt elővigyázat mellett használhatja:

1. Önvédelem esetén személye ellen irányított vagy más személy életét veszélyeztető tetteleges támadás elhárítására;
2. szolgálati ténykedésének meggyőzését célzó ellenállás legyőzésére;
3. veszélyes gonoszlevők menekülési kísérletének meggyőzésére, amennyiben a feltartóztatásra más eszköz nincsen.”

Amint látjuk, az osztrák 12. §, életpontban a magyarral, az egyes eseteket enyhébb eszközök alkalmazásához nem köti. A magyar 12. §. a 2. pontban előzetes felszólítást, a 3. pontban figyelmeztető utasítást, a 4. pontban megállítással célzó fenyegető rákiáltást ír elő;

ezzel szemben az osztrák 12. §. pontjaiban ilyesmit nem találunk, csak a bevezető mondat mond annyit, hogy a megkívánt elővigyázat mellett használható a fegyver.

Ebből már látszik annyi, hogy az osztrák Szolg. Utasításnak kell az enyhébb eszközökkel bővebben foglalkoznia, mert hiszen az alapvető 12. §. ezt elmulasztotta. De a magyar 12. §. rendelkezései mellett ez a kényszerűség a magyar Szolg. Utasítással szemben sokkal kisebb mértékben áll fenn. Mégis azt látjuk, hogy a magyar Szolg. Utasításba az osztráknak sok rendelkezése szóról-szóra átvétele, holott azok a mi 12. §-unk mellett csak zavarkeltésre alkalmasak.

Az osztrák Szolg. Ut. a 65. §-ában foglalkozik az enyhébb eszközök alkalmazásával. Ennek a §-nak az anyaga a magyar Szolg. Ut. 64. és 65. §-aiba vétetett fel.

Az osztrák 65. §. így kezdődik: „Az 1894. december 25-iki törvény (12. §.) megjelöli az eseteket, amelyekben a csendőr fegyverét használhatja. De a csendőrnek ezekben az esetekben is figyelemmel kell lennie arra, hogy fegyverét csak enyhébb eszközök eredménytelen alkalmazása után, és akkor is még lehető kímélettel használja.” Ez teljesen logikus és házagpótló, hiszen a 12. §. semmi enyhébb eszközt elő nem ír.

A magyar 64. §. — jöllehet a Szerv. Ut. 12. §-a előir meghatározott enyhébb eszközöket, — a fent idézett rendelkezést átveszi, sőt megtoldja azzal, hogy „minden enyhébb eszközről” szól, míg az osztrák csak általában „enyhébb eszközökről”. Sőt tovább is megy az Utasításunk. A fentiekben az enyhébb eszközök mindenesetre úgy értendők, hogy azokkal a csendőr rendelkezik, vagyis a csendőr olyan jogainak alkalmazásában állnak, amelyek a fegyverhasználatnál enyhébbek. De mit látunk? Szolg. Utasításunk 64. §. ezt mondja: „amikor a veszély elhárítására, . . . alkalmas és megengedett enyhébb eszköz rendelkezésre nem áll, illetve miután minden ily enyhébb eszköz alkalmazása eredmény nélkül maradt.” Ennek olyan értelmet is lehet tulajdonítani, hogy az ilyen enyhébb eszköz, amely a csendőr rendelkezésére nem áll, olyan is lehet, ami nem a csendőr jogai közé tartozik. Mert kétséget nem szenved, hogy a „veszély elhárítására” például támadó csoporttal szemben a tüzoltófeckendő is alkalmas, és így, ha az kéznél volt, felelősségre lehet vonni a csendőrt azért, ha nem a feckendőt, hanem a fegyverét használta. Már pedig a feckendő alkalmazása hiba volna, először is azért, mert a csendőr ebben az esetben összeütközésbe kerülne a Szerv. Ut. 12. §. 1. pontjával és a Kt. btkv.-nek az őrszolgálati köteleességsértésről szóló 231. §-ával, másodsor pedig azért, mert a fegyverhasználatnak az egyes eseten túlmenő hatása is van, nevezetesen az, hogy a lakosság tudatába beviszi azt a meggyőződést, hogy a csendőrrel nem lehet életveszedelem nélkül újrat húzni. Egy jó fegyverhasználat több más fegyverhasználatnál kiméltheti meg a csendőrt. Ettől a nevelő hatástól fosztaná meg a csendőr magát, ha a feckendőt alkalmazná. Nem mondom, hogy a feckendő nem volna alkalmas eszköz, csak nem a csendőrnek való. A polgári hatóság ezt is sikerrel alkalmazhatja, mielőtt a csendőrségi fegyveres karhatalmat igénybe veszi.

A fentiekből láthatjuk, hogy az, amire a csendőrségnek szüksége van, a fegyverhasználati eseteknek és azok feltételeinek szabatos meghatározása. Minden bő magyarázat zavarkeltésre alkalmas és ha következtelen és ellentmondó, veszélyes. Ebben az esetben sem kellene többet mondani, mint hogy a csendőr mindig alkalmazzon enyhébb eszközöket a fegyverhasználat előtt, ha lehetséges. Emellett több már sok.

A Szolg. Ut. 65. §-a az utolsó bekezdésében felsorolja az enyhébb eszközöket. Ez a bekezdés is az osztrák Szolg. Ut. 65. §-ából vétetett át, de változtatással, amelyek azonban nem szerencsésen sikerültek.

Először is itt már mondja az Utasítás, hogy „ha lehetséges,” akkor alkalmazandók az alább felsorolt enyhébb eszközök. Ez a megjegyzés helyes, de ellentétben áll a 64. §. elejével.

Az osztrák Utasítás a következőképpen sorolja fel az enyhébb eszközöket:

- a) Elleszegülés esetén;
- b) parancsoló hangú intés
- c) elfogatás és
- d) meghírlés.

Meg kell jegyezni, hogy ez az elleszegülési eset

a mi 12. §-unk 3. pontja, az osztrák 12. §. 2. pontja. Mivel az osztrákok ezen pontja enyhébb eszközökhöz nem köti a fegyverhasználatot, érthető, hogy a Szolg. Ut.-ban pótolja a hiányt. A magyar 12. §. 3. pontja már úgyis előírja a „figyelmeztető utasítást”, annak más fogalmazású ismétlése fölösleges.

Az elfogás mint enyhébb eszköz kérdéses értékű. Az „elfogás” fogalma magában foglalja azt, hogy az „elfogott” vagyis a „fogoly” a csendőr hatalmába kerül. De ha az illető az ellenszegülést folytatja, akkor sem fogoly, ha a csendőr előtte ki is jelentette az elfogást. Ezért az elfogás mint enyhébb eszköz tényleges ellenszegülésnél nehezen alkalmazható; egyszerű engedetlenségnek inkább, mert fel lehet tenni, hogy az illető az elfogás kijelentésétől megijed és magához tér. Ebben az esetben az elfogás fokozott súlyú figyelmeztetés hatásával bír. A megbilincselésnek hasonló a hatása, de ez csak akkor jöhet enyhébb eszközként alkalmazásba, ha a fogoly nem akar menni, és így akarja elkísértetését megakadályozni. A megbilincselés esetleg észretériti.

De ha mégsem megy? A magyar Utasítás az osztrák Utasítás szövegén azt a változtatást teszi, hogy a megbilincselés után hozzáteszi, hogy: „és szükség esetén kényszer eszközökkel való elszállítás (esetleg kocsin vagy más szállítóeszköz segítségével)”. A bekezdő mondatban azonban benne van „ha lehetséges”; ha nem lehetséges, akkor még sem maradna más hátra, mint a fegyverhasználat. Így azután kerülő úton mégis odajutottunk, hogy a Szerv. Ut. 12. §. 3. pontja alá sorolható az az ellenszegülő is, aki a saját elfogatása illetve elkísérése meggátolása céljából szegül ellen a csendőr figyelmeztető utasításának.

Van az enyhébb eszközökről szóló most tárgyalt pontnál még egy változtatás, amelyet a magyar Utasítás tett az osztrák mintán. Az osztrák Utasítás a felsorolt három enyhébb eszközt ellenszegülés esetére írja elő, a magyar hozzáteszi: „vagy megkísérlett támadás esetében”. Láttuk, hogy az osztrák Utasítás azért írja elő ellenszegülés esetén az enyhébb eszközöket, mert azokat a 12. §-ból kihagyta. Támadás esetére az osztrák Utasítás az enyhébb eszközöket nem sorolja fel. A magyar Szerv. Ut. 12. §. 1. pontja sem köti ilyenhez a fegyverhasználatot. Teljesen felesleges volt a Szolg. Ut. 65. §. utolsó bekezdésében ilyeneket mégis előírni. Az az általános intézkedés, hogy enyhébb eszközök általában alkalmazandók ha lehet, elegendő lett volna. Ekkor is csak a parancsoló hangú intés, vagy fegyverhasználatból való fenyegetés, vagy akárhogy nevezzük, alkalmazható, de sem az elfogás, sem a megbilincselés nem, mert a támadó addig, míg támad, nem fogoly. Elfogásnak és megbilincselésnek helye van akkor, ha az illető a támadástól elállott, vagy legyőzött, de akkor már nem a fegyverhasználat előtti enyhébb eszköz számba mennek.

A Szolg. Ut. 65. §. utolsó bekezdésének 2. pontja úgy a magyar, mint az osztrák Utasításban egyforma. Az osztrák Utasításban szükség is volt rá, mert az osztrák 12. §. a szökés megakadályozásának esetében szintén nem sorol fel enyhébb eszközöket, míg a magyar 12. §. 4. pontja a fenyegető rákiáltást előírja. A többi mód, amellyel a menekülő elfogatása fegyverhasználat nélkül lehetővé tehető, kimerítően úgy sem sorolható fel.

Kimondja a Szolg. Ut. a 64. §-ban, még pedig ismételtén is, hogy a fegyverhasználatot elszenvedőnek az élete lehetőleg kíméltesse és hogy a fegyverhasználat általában lehető kíméllettel történjék.

A lehető kímélet mibenlétét abban állapítja meg az osztrák Utasítás nyomán a Szolg. Utasítás, hogy a csendőr szándékának csak arra szabad irányulnia, hogy az illetőt a támadásra vagy az ellenszegülésre, illetve a megszökésre képtelenné tegye.

Ez persze fordítva nem azt jelenti, hogy a csendőr a fegyverét minden körülmények között úgy igyekezzék használni, hogy a halálos sebesítést kizárja, először is azért nem, mert ez nem lehetséges, másodsor pedig azért nem, mert előfordulhat olyan eset, amikor a fegyverhasználatnál való óvatosság a csendőr vesztét okozhatja.

Éppen ezért mondja ki a Szolg. Utasítás a 67. §-ában, amely az osztrák Szolg. Ut. 65. §. utolsó bekezdésének felel meg, hogy a fegyver a kellő erélyességgel használtassék azon célból, hogy az elérendő eredmény rögtön, lehetőleg egyszeri fegyverhasználattal eléressék.

A fegyver használatának mértékére, illetve a fegyver megválasztására vonatkozólag is tartalmaz az Utasítás több rendbeli rendelkezést.

A régebbi Szolg. Ut. 50. §-a annyit mond, hogy amennyiben a viszonyok engedik, előbb a kevésbé veszélyes fegyverek (kard vagy szurony) használandók. Kimondja azt is, hogy számba kell venni, hogy miféle fegyver és milyen irányban használandó.

Az érvényben levő Szolg. Ut. 64. §-a ugyanezeket a rendelkezéseket tartalmazza. A 65. §. első bekezdéseiben a fegyvernek katonai módon való használata van előírva. Ezután megállapítja ez a §., hogy a kard kevésbé veszélyes fegyvernek tekintendő a feltűzött szuronnyal és a löfegyverekkel szemben. A 64. §. és a 65. §. eme megállapítása között ellentét van, mert míg az előbbi a szuronyt a kevésbé veszélyes, az utóbbi a veszélyesebb fegyverek közé sorozza.

Az idézett két §-nak a fegyverekre vonatkozó eddig tárgyalt rendelkezései az érintett ellenmondással együtt ugyanúgy befoglaltatnak az osztrák Szolg. Ut. 65. §-ában is. Némi eltérés mutatkozik a karabélyagnak a dulakodás alkalmával ütésre való alkalmazásánál, mert míg a magyar Utasítás kifejezése: „dulakodás alkalmával, végső szükség esetében”, addig az osztrák Utasítás szövegezése pontosan: „kézi tusa alkalmával, végső szorultság esetén”. A két kifejezés között alig van különbség, de a kézi tusa és a *dulakodás* még sem egészen ugyanaz. Dulakodás volna például az, ha a csendőr az ellenszegülő elfogandót karjai erejével akarná lebírni, amit pedig tennie nem szabad. Ezért az „dulakodás” kifejezést kevésbé szabatosnak tartom.

A másik eltérés ott van, ahol a szuronyt a veszélyesebb fegyverek közé sorozzák az utasítások. Az eredeti osztrák azt mondja, hogy a karddal szemben a szurony és a löfegyver *mindig* veszélyesebb fegyvereknek tekintendők. A magyar Ut. ehhez hozzáteszi, hogy: „kivéve a szuronyt csak a végtagok ellen való irányításánál”. Ez a kiegészítés nem jól sikerült. A szurony éppen azért veszélyes, mert mélyreható sebet ejt, és így például lábszárdófés is lehet halálos, azonkívül pedig az „irányítás” maga nem elég. A találat a fontos. Ez pedig nem függ a csendőrtől. Magam is tudok esetet, mikor a csendőr az ellenszegülőt bal felső karjába irányított gyenge szuronydöféssel akarta ellenállásra képtelenné tenni; az eredmény az ellenszegülő rögtön halála volt, mert a döfés pillanatában elkapta a karját, mire a szurony oldalán keresztül a szívébe hatolt.

Nagyobb eltérés mutatkozik a magyar és az osztrák utasítások között abban a kérdésben, hogy melyik fegyver alkalmaztassék első sorban, illetve kevésbé veszélyes esetekben. A magyar Utasítás ebben az esetben első sorban a kard használatát rendeli és csak másodsorban a szuronyét. Ezzel szemben az osztrák Utasítás azt mondja, hogy ha a csendőr teljesen fel van fegyverkezve, akkor mindig a szuronyt alkalmazza, a kardot pedig csak akkor, ha karabélyát úgy megragadták, hogy azzal döfni nem tud. Én azt hiszem, hogy az osztrák Utasítás rendelkezése a helyesebb. Mert nem szólva a lovon ülő csendőrrel, akinél természetes, hogy a kardot használja, a gyalog csendőrről nézve csak nehézséget okoz az, ha karabélyát bal karjára akasztva a kardjával hadakozik, mert a karra akasztott karabély először is gátolja a csendőrt a szabad mozgásban és megragadásra több alkalmat nyújt, másodsor pedig, ha hirtelen mégis lőnie kellene, a karabélyát niúcsen kézuél, és nehezen is tudja kézbe kapni, mert nem tudja, hogy a kardját hirtelen hová tegye. Mindezek elkerültenek, ha a csendőr első sorban a szuronyos karabélyát tartja kezben és azt használja elvileg első sorban.

Nehéz dolog is a csendőrtől, akinek elég dolgot és gondolkodni valót ad a fegyverhasználat esetének a beálltát megállapítani és magát a fegyverhasználatra elhatározni, még azt is megkivánni, hogy egyidejűleg olyan komplikált rendelkezéseket is pontosan igyekezzék betartani, mint amilyenek a Szolg. Ut. 65. §-ának 6. és 7. bekezdéseiben foglaltatnak.

Mert nézzük csak. Ha egy, vagy több fel nem fegyverzett egyén a csendőrt megtámadja, őt megfogni vagy megütni készül és a körülmények engedik, rántson kardot és mérjen azzal egy vágást lehetőleg a támadó arcába, szükség esetén végtagjaira vagy fejére. Ha a kard használata (például szűk, alacsony helyiségben) nem

lehetséges, vagy nem mutatkozik célszerűnek, vagy a csendőrnek nincs ideje kardot rántani, akkor a szuronytál intézzen dőfést az illető combjára, karjára, szükség esetén arcába. A test törzsére való dőfés, vágás vagy szúrás és általában a lövés csak végső esetben van megengedve.

Ebben jól eligazodni igen nehéz.

Hasonló ehhez a következő bekezdés is. Ebben egy vagy több felfegyverzett egyén általi támadásról van szó. Ha ez a támadás olyan, hogy a csendőr élete vagy testi épsége veszélyeztetettnek látszik (azt hiszem, mindig olyan), vagy lefegyvereztetéstől kell tartani (ettől akkor is lehet tartani, ha több fel nem fegyverzett egyén támadja meg a csendőrt és ez csak kardjával védekezik), akkor (megint csak) a kardot, a szuronyt vagy a löfegyvert tekintet nélkül és teljes komolysággal jogosult a csendőr használni, a szükség határain belül.

Elismerem, hogy minél több esetre és feltétel figyelembe vételével akar valamely szabályzat intézkedni, annál nehezebb azt megfogalmazni. De az is igaz, hogy csak az a jó szabályzat, úgy, mint csak az a jó parancs, amelynek meg is lehet felelni. A kérdéses két bekezdés (amelyek az osztrák utasításban nincsenek benne) rendelkezéseinek pedig kifogástalanul megfelelni nem lehet. Arra azonban igen alkalmasak, hogy megzavarják azt, aki rendelkezéseiknek pontosan akar megfelelni.

Ebben az esetben is a kevesebb több volna. Az úgysis meg van mondva, hogy a csendőr lehető, kimélettel használjon fegyvert, hogy nem a megölés, hanem a harcképtelenné tétel a cél: ha ehhez hozzátenné az utasítás, hogy elsősorban szurony használandó (vagy a kard), a löfegyver pedig csak akkor, ha a szál-fegyver nem látszik elegendőnek, ez elég volna. Minden adott esetben tisztán el lehetne bírálni, hogy a csendőr magatartása ezen általános irányelveknek megfelelt-e vagy nem.

A Szolg. Ut. 68. §-a az ellenszegülő néptömeg elleni fegyverhasználatról szól. Ez a §. megfelel az osztrák Szolg. Ut. 66. §-ának. A régebbi Szolg. Utasításunkban ilyen esetre külön rendelkezések nem foglaltattak.

A Szolg. Ut. 22. §. (27. §.) 3. pontja szerint a közbiztonságot, rendet és csendet zavaró népcsoportosulás és összecsendülés szétoszlata a csendőrség rendes szolgálati teendői közé tartozik, ez pedig nem történhetik meg mindig fegyverhasználat nélkül. Ebből az következik, hogy a régebbi Utasítás is számolt ilyen esetben a fegyverhasználat, jóllehet erről külön nem is rendelkezett. Mivel pedig külön nem rendelkezett, ebből az következik, hogy ezt az esetet is beleértette a Szerv. Ut. 11. §. (12. §.) 3. pontjának az esetébe. És ez így is volna leghelyesebb. A néptömeg fogalma, annak veszélyessége igen viszonylagosak. A vele szembeálló csendőrség ereje is igen különböző lehet. Lehet az csak egy járőr is, amiért is nem szabad ezt a kérdést csak abból a szempontból elbírálni, hogy a karhatalmi erő nagyobb csapat. Nagyobb csapat, ha az csak egy századnyi is, oly erő, amely már megengedi a sikeres fellépést nálánál jóval nagyobb tömeggel szemben is, sőt bizonyos mértékig nem sokat számít, hogy a tömeg a csapat létszámának a kétszerese, vagy háromszoros, négyszerese, vagy még többszöröse-e. Ezért a nagyobb csapat szuronytámadással rendszerint célt is fog érni. Kisebb csapat, őrslegénység, mondjuk 10 fő, helyzete már nehezebb. Száz főnyi tömeg hamar összekerülhet. Ha ennek valami komoly szándéka van, elszánt emberekből áll és nemesak főként bámészakodókból, akkor a 10 fő szuronyrohama alig lesz eredményes. Semmi esetre sem tud azonban megbirkózni egy rendes járőr néhány tucatnyi csoporttal sem a fenti körülmények között, ha azt csak szuronytal akarná szétoszlalni.

Ezért a helyes eljárás a csendőrség szempontjából a Szerv. Ut. 12. §. 3. pont szerinti volna, a szétoszlata a lehető kimélet figyelembe vételével, vagy szuronytal, vagy lövéssel, lovasoknál lovasrohammal kellene történnie.

Ha a tömeg támad, akkor az 1. pont esete forog fenn, és itt a fegyverhasználat szempontjából tulajdonképpen mellékes kérdés, hogy a támadást néptömeg, vagy kisebb csoport, vagy egyes ember hajtja-e végre.

A fentiek szerint a Szolg. Ut. 68. §-ának rendelkezése a csendőrség rendes fegyverhasználati jogát tulajdonképpen megszorítják, ami pedig éppen tömeg-

gel szemben nem helyén való. Ez a §. ugyanis az ellenszegülő néptömeg szétoszlataására egyedül a szuronytámadást rendeli, ami nem lehet mindig célravezető. A lövést csak a fegyverrel támadó tömeg ellen engedélyez meg.

Ezért jobb volna, ha ez a kérdés külön §-ban nem is tárgyalatnék.

Nyilvánvalónak látszik, hogy a kérdéses §. alapja a Szolg. Szab. I. R. 72. §-ában keresendő.

Pedig a csendőrségnek a néptömeggel szemben való eljárásban más jogalapja van, mint a hadseregnek. A hadsereg ilyen esetben csak karhatalom, míg a csendőrség rendeltetésénél fogva saját hatáskörében is tartozik eljárni. Ezért leghelyesebb volna a néptömegekkel szemben való eljárás módját a csendőrség többi szabályaival összhangban rendezni, úgy hogy akkor a 68. §. utolsó bekezdésének az a rendelkezése is fölöslegessé válna, miszerint tiszt vezénylete esetén a katonai szabályzat rendelkezései mérvadók. Hiszen a tiszt is éppen úgy csendőr, mint a testület bármely más tagja, ha nem is rendőri közeg a bűnügyi nyomozás szempontjából. A csendőrségnek a bűnügyi nyomozáson kívül még sok más feladata is van, és ebben a sok más esetben nem lehet a tisztet a csendőrségből kikapcsolni, mert ez az egész testületnek csak kárára volna.

A néptömeggel szemben való eljárásnál sem kellene különbséget tenni, hogy őrsparancsnok, vagy tiszt vezényli-e a kivonult csendőrséget. A mai helyzetben ugyanis a csendőrség, ha tiszt vezényli, politikai tisztviselő távollétében nem léphet fel a néptömeggel szemben, míg az erőszakos cselekmények véghezvitelét meg nem kezdi.

Végezetül meg kell még emlékeznem a *Határszéli Szolg. Ut.* 33. §-ában foglalt *különleges fegyverhasználati jogról*. Az ebben foglalt két fegyverhasználati pont az 1834. évi porosz törvény által a porosz határpénzügyőrség számára állapított meg, onnan vétetett át 1853-ban szövege szerint az osztrák pénzügyőrség szabályzatába. Innen került át 1912-ben magyarosításával együtt a Határszéli Szolg. Utasításba.

Messze vezetne, ha ezeket a rendelkezéseket is részleteikben akarnám tárgyalni, csak annyit említek meg, hogy ezeket a rendelkezéseket támadja a szakirodalom valamennyi fegyverhasználati szabályzat közül a leg-erősebben.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A francia csendőrség.

Irta: TIHANYI FERENC százados.

(Folytatás.)

A hadnagyok állományának másik felét oly egyéb fegyvernembeli, önként jelentkező hadnagyokból egészítik ki, akik 25. életévüket betöltötték, de 36. életévüket nem haladták túl.

A századosok állományát felerészben idegen fegyvernembeli oly századosok átvétele útján egészítik ki, akik 25. évnél nem fiatalabbak és 43. évnél nem idősebbek. A törzstiszti rendfokozatokat csak oly tiszték nyerhetik el, akik, mint századosok a csendőrségnél már szolgáltak.

Azok a hadnagyok és századosok, akik idegen fegyvernemtől léptek át a csendőrséghez, előző fegyvernemükhöz visszatérhetnek, ha helyükbe ugyanattól a fegyvernemtől más jelentkező akad. Ezek azonban a csendőrséghez való újbóli felvételüket nem kérhetik, kivéve azt az esetet, ha háború idején amiatt mentek vissza eredeti csapattestükhöz, hogy a harctéren szolgálatot teljesíthessenek.

A tartományi és gyarmati, valamint a Corsica szigetén állomásozó csendőrség legénységi egyéneknek, ha az anyaország területén kívül megszakítás nélkül 6 évet szolgáltak, joguk van saját költségükön az anyaország területére való áthelyezésüket kérni, Szolgálati vagy egészségi okokból azonban még e határidő lejártá előtt és a kincstár költségén is áthelyezhetők.

A csendőraltisztok ugyanolyan kedvezményekben részesülhetnek, mint a többi fegyvernemek altisztjei.

Ily kedvezmények: elsőbbség polgári állás elnyerésére, az „enfant de troupe” stb.

A csendőrök, akár a többi fegyvernemek altisztjei, jogosultak bizonyos polgári állásokra pályázni, ha egyébként a törvény által előírt feltételeknek megfelelnek.

Az „Enfant de troupe” (esapatgyermek) intézménye a csendőrtisztekre is ki van terjesztve. „Enfant de troupe”-oknak tekintették a francia hadseregben a továbbszolgáló katonáknak azokat a gyermekeit, illetve árváit, akiket az állam költségén a esapatoknál (minden századnál 1–2 gyermeket) neveltek fel. 1884. év óta ezek a gyermekek 12 éves korukig szülei nevelésében maradnak, de az állam apjuk rendfokozata szerint évi 100–180 franc-al támogatja a szülőket. 12-ik életévük betöltése után katonai nevelőintézetekbe kerülnek s ott ingyenes ellátásban és oktatásban részesülnek.

II. Közbiztonsági szolgálat.

A csendőrörsöket mindazokra a szolgálatokra, amelyek a szolgálati utasítás előír, az igazságügyi, közigazgatási és katonai hatóságok igénybe vehetik. Az igénybevétel megkeresés útján történik, amelyet írásban kell a *tiszti járásparancsnokhoz* intézni, aki a megkeresést az őrsnek továbbítja. Az őrsök csak az esetben kereshetők meg közvetlenül, ha a késelem veszélyvel jár. Sürgős esetben az is meg van engedve, hogy a hatóságok táviratilag forduljanak a csendőrséghez, de ugyanakkor jelezni kell, hogy az írásbeli megkeresés útban van.

A megkeresések nem tartalmazhatnak parancsoló kifejezéseket (rendeljük, akarjuk stb.), sem oly kitévél, amely a csendőrség katonai tekintélyét sértené. Nem írhatják elő, hogy a megkeresés miként legyen végrehajtva s egyáltalán tartalmuk nem lehet olyan, mely a csendőrség alapelveibe és utasításaiba ütközik. A szolgálati utasítás még a mintáját is közli a megkeresésnek, amelynek mindig „A francia nép nevében” szavakkal kell kezdődnie. A megkeresésnek idéznie kell a törvényt, amely az illető hatóságot annak kibocsátására feljogosítja, továbbá az indokot, rendeletet, ítéletet vagy közigazgatási határozatot, amely a megkeresés alapjául szolgál.

Ha a megkeresés nasításellenes vagy törvénybe ütköző és teljesítése nem halaszthatatlanul sürgős, akkor a járás, illetve az őrsparancsnok köteles a kibocsátó hatóságot felkérni, hogy megkeresésével az előjáró tiszti parancsnoksághoz forduljon. Ha a felettes tiszti parancsnokságok a hatósággal megegyezésre jutni nem tudnak, a megkeresést kellő indoklással a hadügyminiszternek terjesztik fel döntés végett. Ha azonban valamely hatóság a megkeresést sürgősnek jelenti ki és annak végrehajtását saját felelősségére kéri, akkor azt teljesíteni kell, de ugyanakkor annak másolatát az illető parancsnokság a hadügyminiszternek szolgálati uton felterjeszteni köteles.

Amint látható, a hatóságoknak a csendőrséggel szembeni megkeresési joga eléggé kötött s a felsőbbség féltékenyen vigyáz arra, hogy a hatóságok hatáskörüket túl ne léphessék, a csendőrség felett korlátlan rendelkezést maguknak ne tulajdonítsanak s főleg, hogy szabálytalan megkereséseikkel azt hivatásszerű rendeltetésétől el ne vonják.

A hatóságok úgy szóbelileg, mint írásbelileg közvetlenül csak a járásparancsnokkal érintkezhetnek. E szabály alól csak kémkedési és állambiztonsági ügyekben, valamint az esetben van kivételnek helye, ha az őrs vagy járásparancsnokság ellen valamelyik hatóság panasszal óhajt élni.

A fő és fellebbezési törvényszékek elnökei, a főügyész és a prefektus (főispán) szolgálati dolgok megbeszélésére a századparancsnokot magukhoz kérethetik. Ugyancsak kötelességükké van léve a tiszteknek, hogy a közbiztonsági fenntartása érdekében a hatóságok fejeivel szoros érintkezést tartsanak lemm.

A járásparancsnokok az ügyésznek 15 naponként, az alprefektusnak (nálunk a főszolgabírónak felel meg) 5 naponként küldenek a felügyeleti területükön előfordult büntetendő eseményekről és letartóztatásokról összesített kimutatást.

A csendőrséget semmiféle hatóság titkos megbízásokra fel nem használhatja, mert az mindig katonai

egyenruhában, nyíltan és minden olyan eljárás mellőzésével teljesíti szolgálatát, amely katonai tekintélyét sértené.

Az őrsök kötelesek a körletükbe tartozó tereptárgyakat járőrök útján portyáztatni. Minden községet havonként nappal legalább kétszer, éjjel pedig egyszer le kell portyáztatni.

A csendőrség rendes szolgálati feladatai általában ugyanazok, mint nálunk. Szolgálati általában: igazságügyi, vidéki és katonai rendészeti szolgálatra tagozódik.

A tisztek és őrsvezetők — a 4. osztályuk kivételével — rendőri közegeknek tekintetnek. Tunis tartományban és Réunion gyanaton ezenfelül a csendőrök is. Feladatuk: a büntetendő események nyomozása, a bizonyítékok összegyűjtése és a tetteseknek az illetékes bírósághoz való átadása. A rendőri közegek csak saját körletükben elkövetett bűnesemények nyomozására vannak feljogosítva.

Olyan kihágások, amelyeknek büntetése legfeljebb 5 napi elzárás vagy 15 frank pénzbüntetés, nem tartoznak a csendőrség, hanem a rendőrbiztos vagy községi előjáróság hatáskörébe, tehát ily kihágás miatti panaszt a csendőrök nem vehetnek át.

E rendelkezés mindenestre üdvös, mert a csendőrséget elvonja apró-cseprő kihágási ügyekbe való beavatkozástól s így nem veszélyezteti annak komolyságát, viszont írásbeli munkáját is lényegesen csökkenti, tekintettel arra, hogy minden ügy nyomozásáról jegyzőkönyveket kell felvennie.

A csendőrség saját kezdeményezéséből csak büntetlen való tettenkapás esetében, valamint valamely ház utának felkérésére nyomozhat, ha annak előadása szerint a házában bűneseményt követtek el. Különbösen csupán a helyszínére siet, biztosítja a bűnjelet, jegyzőkönyvet vesz fel a helyszínről s a jegyzőkönyvet az ügyésznek beterjeszti, ki, ha szükségesnek tartja, a nyomozás lefolytatására megkeresést ad. A csendőr tehát nyomozó eseményeket inkább ügyészi megkeresésre teljesít s így kevesebb önállósága van e tekintetben, mint a magyar csendőrnek.

A francia bünvádi perrendtartás a tettenérésnek a következő eseteket minősíti:

1. ha a tettes a bűneseményt épen elköveti,
2. ha a tettes a bűnesemény végrehajtását megkezdeni szándékozik,
3. ha a tettest a közönség üldözi,
4. ha a tettes röviddel a bűnesemény elkövetése után oly szerszámok, fegyverek, tárgyak vagy iratok birtokában találhatik, amelyek azt a gyanut keltik, hogy ő a tettes vagy tettestárs.

Panasztételre csakis a káros vagy sértett, illetve ezek meghatalmazottja, míg feljelentéstételre minden szemtanú, illetve oly egyén jogosult, aki az esetről tudomással bír.

A panaszt, illetve a feljelentést írásban és aláírva kell megtenni. Ha valaki szóbeli panasszal vagy feljelentéssel fordul a csendőrséghez, akkor azt jegyzőkönyvbe kell foglalni. A jegyzőkönyvet úgy a panaszos, illetve feljelentő, mint az eljáró csendőr aláírni tartoznak.

Érdekes, hogy a csendőrség a házkutatás önálló megtartásában is lényegesen korlátozva van. Házkutatást csak a tisztek és az őrsparancsnokok tarthatnak, de csakis a tettes lakásában és csakis az esetben, ha minden jel arra mutat, hogy a bűnjelet a tettes lakásában vannak s azok kézrekerítése az igazság teljes felderítése érdekében szükséges. Ezen eseten kívül csak kereszmában s hasonló nyilvános helyiségekben tartható házkutatás, de csak a záróráig.

Ha a tettes lakása más őrskörletben van, vagy gyanu merült fel arra nézve, hogy a bűnjelet nem a tettesnek, hanem másnak a lakásában van elrejtve, akkor a csendőrség a házkutatás mellőzése mellett az ügyészt értesíti.

A legkülönösebb az, hogy ha a tettes idegen házba menekült, a csendőrnek oda belépnie nem szabad, hanem a házat megfigyelés alatt kell tartania mindaddig, amíg az ügyész döntése meg nem érkezik.

Az elfogás tekintetében is kevés joggal bír a francia csendőr. Csavargók, koldusok és fegyencek feljelentés vagy panasz esetén letartóztathatók, de más egyének, kiknek rendes lakásuk van, csak akkor, ha súlyos bizo-

nyítékok vannak amellet, hogy büntettet követtek el, illetve ha büntetlen rajtaérettek.

Kikérdezéseknél vagy a rendőrbiztosnak, vagy a községi bírónak, ezek távollétében 2 polgári egyénnek, mint tanúnak jelen kell lennie s a jegyzőkönyveket ezeknek is alá kell írniok.

A vidéki és útrendészet körébe tartoznak nagyjában az út-, mező-, erdőrendőri, halászati és vadászati kihágások, továbbá közlekedési építmények (vasutak, távirok) megrongálásának megakadályozása.

Katonai rendészet alatt a szökevények és önkényileg eltávozott katonák elfogását, a szabadságolt katonák bevonultatását s a katonák által elkövetett bűncselekmények kinyomozását érti a francia szolgálati utasítás.

A katonaszökevény elfogásáért jutalom jár, de ha azt polgári egyén fogta el vagy hívta fel arra a csendőr figyelmét, a csendőr a felvett jegyzőkönyvbe ezt a körülményt megemlíteni tartozik s ez esetben a jutalom a polgári egyént illeti meg.

A csendőrnek kötelessége ellenőrizni a katonaköteles ifjakat is, hogy azok jogosan tartózkodnak-e otthon?

Ha valamely szabadságolt katona betegség miatt bevonulni nem tudna, az őrs erről jegyzőkönyvet vesz fel s azt a hadosztályparancsnokságnak terjeszti elő. Ha tisztről van szó, akkor ez a kötelesség a járásparancsnokra hárul. A hadosztálynak jogában áll az ily beteg katona orvosi megvizsgáltatása végett a járásparancsnokot a helyszínére kirendelni.

Ha egy szabadságolt katona elhalálozik, az őrs erről, valamint a nála levő kinestári tárgyakról a hadosztálynak jegyzőkönyvet, az alhadbiztosnak pedig az elhalt magánbolmijáról leltárt terjeszt elő. Ha tiszt halálozott el, akkor a hadosztálynak távirati jelentést tesz.

Az őrsnek feladata még katonai gyakorlatok alkalmával a szállásmestereket az elhelyezés biztosítása tekintetében támogatni, valamint a fenytés vagy betegség miatt visszamaradt katonákra felügyelni.

A francia csendőr, mint fentiekből láthatjuk, jelentős segédközege a katonai igazgatásnak.

A csendőrség egyik leglényegesebb feladatát képezi még a foglyok kísérése, amennyiben a csendőrség úgy katonai és polgári fegyencek, mint egyéb rabok kísérése, valamint kivégzéseknél a rend fenntartására is hivatva van.

A fogolykiséret — katonai foglyokat kivéve — általában gyalog, őrsről-őrsre történik. Foglyoknak vonaton vagy hajón szállítása rendszerint csak miniszteri rendeletre vagy a törvényszék megkeresésére van megengedve, ezenkívül még abban az esetben, ha a fogoly szülei vagy gyámja, úgy a fogoly, mint a csendőr szállítási költségeit fedezi.

A foglyok rendszeren a községi fogdában éjjeleznek, csak ennek nem léte esetén az őrsön. Élelmezésükről a községek tartoznak gondoskodni.

A csendőrség egyes hatósági közegek támogatására segédletet köteles kiállítani, és pedig:

1. a vámtisztviselőknek a vámilleték behajtására, a csempészet és a tiltott áruk behozatalának a megakadályozására;

2. közigazgatási tisztviselőknek a fosztogatások meggátolására;

3. állami adószedőknek az adók bezedésére;

4. bírósági végrehajtóknak és kézbesítőknek feladatuk ellátására;

5. vasúti öröknek a vasútvonal felügyelésére.

Emlékezzünk meg végül a csendőrség különös jogairól is.

A csendőr bárkinek házába behatolhat; nappal hatósági megkeresésre vagy a törvény idevágó rendelkezésére, — éjjel pedig tűzvész, árvíz vagy segélykiáltás esetén.

Ha a csendőrség a megzavart rend és csend helyreállítására magát elég erősnek nem érzi és a képedelem veszéllyel jár, közvetlenül a katonai parancsnokságokhoz fordulhat karhatalomért, sőt fegyveres felkelés esetén a prefektussal történt előzetes megbeszélés után a közigazgatás és a vasút alantos alkalmazottait parancsnoksága alá helyezheti s azokat a zendülés elfojtására segélyül igénybe veheti.

Baleset, elemi csapás színhelyén, ha hatósági személy nincs jelen, ő rendel ki a közérőt s vezeti a munkálatokat.

A mezőőrök a csendőrség felügyelete alatt állanak s azok azt mindenről értesíteni s mindenben támogatni kötelesek.

Különleges joga a csendőrnek, hogy aki őt szolgálat közben sértegeti, azt azonnal letartóztathatja és a rendőrbiztos elé állíthatja, aki azt nyomban megbüntetni köteles.

Míg a mi csendőrségünk jegyzőkönyvet egyáltalán nem vehet fel, addig a francia csendőrség köteles minden nyomozásról vagy észlelt eseményről rendszerint két példányban jegyzőkönyvet szerkeszteni. Az egyiket az illetékes hatóságnak küldi meg, míg a másikat szolgálati úton a századparancsnokhoz terjeszti fel, ki azt esetleges észrevételeivel visszaküldi. A csendőrségi jegyzőkönyvet a bíróság a terhelttel szemben mindaddig bizonyítékul fogadja el, amíg az a jegyzőkönyvben foglaltakat hitelt érdemlően megdönteni nem tudja.

A fegyverhasználati jog nincs oly szabatosan körülírva, mint a mi utasításunkban, hanem a különböző fellepéseknél és eljárásoknál van említés téve arról, hogy a csendőrt milyen fegyverhasználati jog illeti meg. Összeszedve az utasítás különböző helyeinek a fegyverhasználatra való utalását, a csendőr az alábbi esetekben jogosult fegyverét használni:

1. ha a felfegyverzett néptömeg másképp fel nem osztható, az eljáró hatósági személy megkeresésére;

2. ha valaki a csendőr ellen erőszakot vagy tettlegességet követett el;

3. ha a terület, amelyet a csendőrség megzárva tart, vagy a reábizott személyeket másképp nem megvédeni nem tudja, illetve ha az ellenállás akkora, hogy másképpen, mint fegyverhasználattal azt legyőzni nem lehet;

4. ha a csendőrség őrizetére vagy kíséretére bízott foglyok zendülésben törnek ki, vagy erőszakos szökést kísérelnek meg s a törvény nevében történt felhívás dacára a zendülőket megtörni, illetve a szökni akarókat visszatartani más módon, mint fegyverhasználattal nem lehet.

A szolgálat vezénylése a szolgálati füzet és az őrsjárat lap alapján történik. A járőrnek valamely terepfárgynál való megjelenését az őrsjárat lapon egy tekintélyesebb polgár, községekben pedig a községi bíró aláírásával igazolja. Naplementétől napfelkelteig ezek az igazolások elmaradnak.

A külszolgálatot rendszerint 2 főből álló járőr teljesíti. Egy főből álló járőr csak létszámbiány esetén, a járásparancsnok engedélyével vezényelhető szolgálatba. Nagyobb távolságokra lovasokat vagy kerékpárosokat, kisebb távolságokra gyalog csendőröket vezényelnek.

Ha a járőr éjjel után vonul be külszolgálatból, akkor a laktanyában ezután még 6 órát pihenhet.

Az őrs a szolgálati füzeteket minden hó 1-ére a járásparancsnoksághoz, ez utóbbi pedig minden hó 10-ére a századparancsnoksághoz terjeszti fel, amely esetleges észrevételeivel azt a járásnak küldi vissza irattározás végett.

Az őrsjárat lapokat naponta kell a járásparancsnoksághoz felterjeszteni. A járásparancsnok átvizsgálás után azokat visszaküldeni az őrsparancsnoknak.

(Folytatjuk.)

Azt hisszük magunkról, hogy szilárdtságot fejtünk ki szerencsétlenségünkben: midőn csak ellankadtunk és túrjuk a bajt anélkül, hogy szemé közé néznénk. Épen így tesznek a gyácok, kik csupa féltökben a védelmezéstől, odanyújtják nyakukat az ellenség fegyverének.

La Rochefoucauld.

Mert aki jármot hágy nyakába tenni,

Méltó rád, hogy azt hurcolja is,

Mig össze nem dől a korbács alatt.

Petőfi.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

A tyúktolvaj.

Irta: KÖVI PÁL 2. oszt. tiszthelyettes (Bicske).

Lapunknak ezen a helyén egymásután sorakoznak a tanulságos nyomozások leírásai és pedig javarészt főbenjáró, súlyos büncselekmények nyomozásait látjuk bajtársaink írásaiban felvonulni. Egész községek, sőt vidékek mindennapi nyugalmát, megszokott életrendjét forgatják ki ezek a büncselekmények, amelyeknek a középpontjában ott áll a csendőr és lázas buzgalommal kutat, nyomoz az emberéletet sem kímélő, legelvetemedettebb gonosztevő, a gyilkos után. Tudja ezt nagyon jól a csendőr, hogy az ilyen nagy ügy nem mindennapos dolog az életében, tudja nagyon jól, hogy ezt a ritkán adódó eseménst ki *kell* bogoznia, különben sokat veszít a lakosság és még bajtársai, előjárói szemében is. Megy is a munka étlen-szomjan, pihenés nélkül, törhetetlen kitartással. És ez így helyes! A társadalom testéből azokat a fekélyeket kell a legnagyobb

Zajseck csendőrszázados farkaskutyája a rendőrkutya-versenyen.

buzgalommal és legnagyobb súllyal eltávolítani, amelyek a legragadozóbbak, a legveszedelmesebbek. Ez kétségen felül áll.

De egy-egy gyilkosság kiderítése még korántsem teszi a csendőr hivatását és szolgálati teljesítményét teljessé. Ezer és ezer más kisebb-nagyobb rendezni valója van még a csendőrnek. És éppen ezért hozakodom most elő egy egyszerű kis tyúktolvajlással, hogy bajtársaim figyelmét felhívjam ezekre az apróbb büncselekményekre is. Akadhat olyan csendőr, aki igazi nyomozó leleményességet, képességet, munkát talán el sem tud másként képzelni, csak úgy, ha nagy anyagi értékeket, vagy éppen emberéletet sértő büncselekményről van szó.

Ez pedig már nem úgy áll! Képzeljük csak el, hogyan viselkedik a közönség egy-egy gyilkossági esetén. Mindenki arról beszél, találgatások, az áldozat életéből részletek felelevenítése, az emlékezőtehetségek önkéntes megfeszítése, egyszóval részletekbe menő és intenzív érdeklődés mindenütt és mindez természetesen előre, segíti a csendőrt nehéz munkájában. Azután egy-egy súlyosabb büncselekmény elkövetésének nyomain sem tűntethetők el oly könnyen és egyszerűen, mint mondjuk egy tyúktolvaj teheti azt. Szóval, ha még sokat magyarázok, a végén ki találok sütni, hogy egy gyilkosság kiderítése néha könnyebb és egyszerűbb feladat, mint egy tyúklopásé. Erre a megállapításra pedig nem akarok jutni, de nem is jut-

hatok, hiszen én is nyomoztam gyilkosság tettese után és nagyon jól emlékezem annak a néhány napnak jóformán minden percére, tudom, milyen munka az. Hanem igenis, ez már határozott célom, hogy a gyilkosság és egyéb súlyos büncselekményeknek a nyomozó szempontjából értendő „tekintélyéből” le akarok csipni valamieskét és ezt a „tekintélyt”, vagy hogy helyesebb és találóbb szóval éljek: figyelmet, a tyúklopásoknak és egyéb ilyen lenézett, sokszor alig komolyan vett apróbb büncselekményeknek akarom, mint az őket teljes joggal megillető jussukat, megszerezni. Mert egy tyúklopásnál aztán igazán csak a maga leleményességében és körültekintésében bízhatik a csendőr. Itt nem áll mögötte érdeklődők, adatszolgáltatók és így nagyon is értékes segítők lábora, mert ugyan mit érdeklí az talán még a legközelebbi szomszédasszonyt is, hogy valakinek az éjszaka ennyi és ennyi baromfija, vagy más apróbb dolga eltűnt. Az ilyen kisebb büntettes az emberek közönyösségében jó takarót talál, különösen komplikált módokhoz nem kell folyamodnia, hogy a cselekményt elkövethesse, egyszerűbb eszközökkel kisebb cél eléréseért dolgozik, következőképpen sokkalta kevesebbet is kockáztat, mint az, aki nagyobb gonoszságon törli a fejét. Van tehát tere a csendőr nyomozó ambíciójának és tudásának bőségesen az ilyen kisebbfajta büncselekmények esetében is, nem kell, nem szabad ezt lebecsülnie, mert mindennapi szolgálatunk mégis csak ezekkel van tele és ha a társadalmi rend kisebb áthágásait, megzavarásait nem vesszük komolyan és csak immel-ámmal végezzük az ilyen teendőinket, magunk alatt vágjuk a fát, mert a kis bűnökből lesznek a nagyok, tyúktolvajokból a betörők és gyilkosok. És nem az a jó csendőr, aki a tyúktolvajból nőtt gyilkost egy szép nyomozással ártalmatlanná teszi, hanem az, aki már tyúktolvaj korában a körmére kopant a bűn útjára tévedt embernek. A bajt tehát csirájában kell elfojtani. Ami pedig a dolognak szigorúan elhatárolt nyomozási oldalát illeti, fentebb már erről is elmondottam a véleményemet s most már csak ezt a határozott meggyőződésemet szögezem itt le, hogy aki a nyomozást lélekkel, érdeklődéssel, az esze és tudása teljes felhasználásával végzi, annak éppen olyan elégtétel egy tyúklopás tettesének kiderítése, mint egy gyilkosság fenevadjának a leleplezése.

Mindezekkel pedig kellő és remélhetőleg helytállónak talált magyarázatát adtam annak, hogyan merészelem a súlyos büncselekmények nyomozásait ismerető leírások sorát ezzel az apró eset leírásával megtörni. Elmondom egy tyúktolvaj működésének és leleplezésének történetét, amely ugyan semmivel sem különösebb és értékesebb, mint amit már minden bajtársam maga is nyomozott, de mindenesetre alkalmasnak találok arra, hogy inkább az elmondottak kedvéért megírjam.

Bicskén és a környező tanyákon tavaly őszén erősen fogyatkozott a tyúkok állománya. Rájuk járt valaki és reggelenkint 10–20 darabnak is hült helyét, meg a kieresztett vérét találta a gazdája. A tolvaj a helyszínén le is vágta a lopott tyúkokat, kétségtelenül egy kéz műve volt a sorozatos lopás. Semmi útbaigazító nyomot, bűnjelet soha hátra nem hagyott. Nyomoztunk, nyomoztunk, de nem tudtunk eredményt elérni. Lesárlások, éberség, minden hiábavalónak bizonyult. Nagyon ügyesen csinálta a dolgát a bicskei tyúkok réme és a bicskei örs önérzetes legénységének hova-tovább már szégyenfoltja. Végre egy újabb lopás után a havon lábnyomot találtam. Hegyes orrú, gummisarkú lábbeli nyomát.

Az eredménytelen nyomozások mentegetésére itt meg kell említenem, hogy Bicske lakosságának nagy része gyári munkás és naponta bejár a hajnali vonattal Budapestre, meg Tatabányára dolgozni. Gyauusíthatam tehát jóformán a fél falut. A detektívek megkeresésekre átkutatták azokat a budapesti piacokat, amelyeken a tolvajok értékesíteni szokták a legkülönfélébb lopott holmikat, de eredményt így sem tudtam elérni. Sorba vettem az örskörletem összes gyanús egyéneit, megfigyeltem csendőreimmel valamennyi életmódját, de ez sem hozta meg a már nagyon is kívánatos eredményt. Egyik haditanácsot a másik után tartottuk embereimmel, törtük a fejünket. Még szerencse, hogy nem embervérről, hanem csupán amugyis pusztulásra szánt baromfiak életéről és értékéről volt itt szó, mert ha

Kutasi Károly 2. oszt. tiszthelyettes Joli kutyája a múlt számunkban ismertetett versenyen várja, amíg szereplésére sor kerül.

gyilkosság ügyében ennyi ideig maradt volna meddő a fáradozásunk, akkor bizony ma aligha volnék őrsparanesnok. Engem azonban éppen úgy foglalkoztatott a kérdés, mintha akárminő főbenjáró bűncselekményről lett volna szó.

Minden nyomozásnál van a csendőrnek egész sorozat ötlete, gondolata, amit aztán el kell dobnia, de egyszer mégis csak beválik valamelyik a sok közül. Ilyen gondolatom volt nekem az, hogy a tolvaj valószínűleg csak belátogat a faluba, vonatja van bőven. Este jön, elvégzi a munkáját és hajnalban utazik, hova? úgy gondoltam, hogy csak Budapestre, mert levágott baromfiakat nagyobb mennyiségben csak ott lehet értékesíteni.

Kijárogattam hát az esti vonatokhoz, „idegenlesre”. Egy ilyen alkalommal egy gyanus, felhátizsákozott és szatyorral is felszerelt idegen tisztelte meg látogatásával Bicskét. Figyelemmel kísértem. Az állomás melletti kocsimába vezetett az útja s ott bort rendelt. Teketória és habozás nélkül igazolásra szólítottam fel, végre is mindenképpen jogomban állott megérdeklődni, hogy mit keres egy gyanusan felszerelt idegen este az én falumban, ahol erősen lopják a tyúkokat.

Igazolta magát, már t. i. személyleírással ellátott igazolványt vett elő, amelyet Csepel község előljárósága állított ki számára. Eszerint Pap István hentesmesterrel akadt össze az utam. Ezzel természetesen nem elégedtem meg, hanem megkérdeztem tőle azt is, mit keres Bicskén? Ez a kérdés már határozottan rosszszul esett neki, méltatlankodva biztosított róla, hogy neki egészen becsületes szándékai vannak, kukoricáért jött. A múltkoriban 80 kgr. tengerit vásárolt Bicskén, abból már 50 kgr.-ot elszállított, most még a főbbi 30 kgr.-ot viszi el. Egyébként hentes a foglalkozása.

Kukoricát! És éppen Bicskéről visz 80 kgr.-ot? Ez ugyan a szállítási költségekkel nagyon is drága vásár lehet. És azért a 30 kgr. tengeriért egy egész éjszakát utazásra szánni igazán nem érdemes. Egy hentesmester különben is másképpen rendezkedik be, nincsen

annak arra szüksége, hogy apró kukoricavásárlásokért nyakába kapja a világot, tud ő azt szerezni ott is, ahol lakik ugyanabban az árban.

Gyanumat tehát reá nézve igen kellemetlen eredménnyel járó következtetés is támogatta. Erre aztán már megnéztem a hátizsákot és a szatyort. Minkettőben kevés tollat s a hátizsákban egy fehérnyelű, véres pengéjű, finoman köszörült zsebkést találtam. Ruházata is jobban szemügyre véve, azon is találtam vérfoltokat és — a gummisarkos csizmája veszedelmesen emlékeztetett a helyszínen talált lábnyomra.

De még nem adta meg magát, védekezett. Előállott a meséjével, hogy baromfiakkal is szokott kereskedni, a Teleki-téren vásárolja azokat, onnan a véres foltok a hátizsákban. Szépen tudomására adtam, hogy ennek a baromfikereskedésnek magam fogok, természetesen az ő kalauzolása és segítsége mellett, utánajárni.

Bicske község hivatalán, de a történetek után most mégis nagyon szívesen látott vendége belátta már, hogy a hazudozásai ebből a csávából már ki nem húzák, megadta magát sorsának és el kezdett őszintén beszélni. Bicskét jól ismeri, nagyon gondosan és óvatosan leste ki az alkalmas helyeket, ahol lopásait elkövette. Büntársa nem volt, egyedül operált, este jött, a hajnali vonattal pedig már vitte is zsákmányát a Teleki-térre, ahol egy kofának adta azt el, darabonként 10–15.000 koronáért.

Végigjártam vele a helyszíneket és sorra elmondtattam vele, hol hogyan követte el a lopást. Sőt még mielőtt a lopás helyére elvittem volna, pontosan leírtam vele azt; az egyik istállóra vonatkozólag még azt is megtudta mondani, hogy ott hány tehén és hány ló van. Az egyik helyen a gazda benn aludt az istállóban s hogy a lopásban meg ne zavarhassa, kívülről kapcsolással rázárta az ajtót, ami a gazda később kivett előadása szerint a ténynek megfelelt. Reggel arra ébredt, hogy bezárták az istállóba s csak nagy dörömbölésre és kiabálásra jött a felesége, hogy kiszabadítsa különös fogságából. Mindezeket hatósági tanuk jelenlétében

mondotta már el, mert súlyt helyeztem arra, hogy a bizonyítás a bíróság előtt meg ne akadjon. Ezekkel a részletekkel bizonyítottam be vele, hogy csakugyan ő a tolvaj. 1924 november 1-től november 18-ig Bicskén 119 drb. baromfit lopott.

A eszmája nyoma teljesen megegyezett a tolvaj lábnyomával, úgy hogy a már fentebb ismertetett adatokat teljes részletességgel tisztázva nyugodtan megszerkeszthettem a feljelentést s ennek kíséretében aztán átadtam Papot a kir. ügyészségnek. A főtárgyaláson is simán ment minden s most a tyúktolvaj ül emberek számára készített olyanfajta zárt helyiségben, mint amilyenekből ő a tyúkokat a maga hasznára rabságukból megszabadította. Azóta Bicskén nyugodtan alsznak a baromfiudvarok gazdái.

E szóban: haza, foglaltatik az emberi szeretet és óhajlás tárgyainak egész összessége. Ottár, atyáid által Istennek építve; ház, hol az élet első örömeit izleled; föld, melynek gyümölcse feltáplált, szülőid, hitvesed, gyermekeid, barátid, rokonaid, polgártársaid egytől-egyig csak kiegészítő részei annak.

Kölcsey.

Van-e valami dörébb, mint azokat összességükben nagyba venni, akiket egyenként megvetünk?

Cicero.

SPORT

Lovasmérkőzés Budapesten. Folyó évi 7. számunkban ismertettük annak a lovasversenynek a programját, amely május hó 23-án és 24-én a Vérmezőn került lebonyolításra. Tisztikarunk és legénységünk egyaránt átértézte, hogy a lovasport felkarolása szolgálati és egyéni szempontokból mily nagy jelentőségű érdeke a testületnek, a benevezések számában tehát nem esalódtunk: 41 tiszt, 39 altiszt és esendőr jelentkezett a versenyre. Meghívás folytán a mérkőzésre felvonult a m. kir. állami rendőrség is, amely egy altiszt és legénységi csapattal (3 altiszt és 7 főnyi legénység) külön csoportban és külön elbírálás szerint, egymás közötti mérkőzés keretében szerepelt a versenyen. Az összes esendőrkerületek képviselőinek versenye pedig a már ismertetett keretekben és feltételek szerint folyt le.

Kedvező időben, a csendőrszenekar hangjai mellett gyülekezett a Vérmezőn május hó 24-én 7 órától az előkelő közönség. Megtisztelt bennünket látogatásával és az egész versenyt végignézte nagybányai vitéz Horthy Miklósné főméltóságú asszony és dr. Rakovszky Iván belügyminiszter feleségével, a közönség soraiban láttuk továbbá a tábornoki kar számos tagját, nevezetesen báró vitéz Than Károly, Kárpáthy Kamilló, Ludwig György, Besenyei László Albert, körpényesi Kontz Sándor, alsókománi Algya Papp Sándor, tolelvai Nagy Gábor, Molnár Dezső altábornagyokat, olvsoi Gabányi János, Kovács Béla, Takácsy György, Leidenberger János, Perczel Armand tábornokokat, Wulf Olaf folyamőr főkapitányt, továbbá a honvéd törzstisztikar képviselőit, a rendőrtisztviselői karból pedig dr. Marinovich Jenő budapesti főkapitányt, helyettesét Szeszler Hugót, dr. Török János rendőrfőparancsnokot, helyettesét Vidos Elek főfelügyelőt és a polgári lovas sport nagynevű képviselőjét, gróf Andrassy Gézárt, végül a Budapesten állomásozó esendőr tisztikart, közöttük Mészáros János és Ziegler Emil tábornokokat. A esendőrtisztikar a házigazda tisztét töltötte be a vendégek fogadása és tájékoztatása terén, Száhlender Béla tábornok, a m. kir. esendőrség felügyelőjének vezetése alatt, ki ebbeli elfoglaltsága mellett az alább ismertetett eredménnyel a versenyben is résztvett.

A versenyzők csoportonként vonultak fel a gróf Teleky Sándor elnöklete alatt lovas tisztékből alakított zsüri elé, majd a közönség előtt is tisztelegve, a

programban megállapított mozgások és ugrálás után helyet adtak a következő csoportnak s ez a kaleidoszkopszerű kép déli 12 óráig tartott, amikor a verseny befejezést nyert s dr. Rakovszky Iván belügyminiszter neje kiosztotta a díjakat. A közönség legteljesebb elismerését váltották ki a versenyen látottak, amelyek a régi magyar lovasszellem újjáébredésének reménységét keltették fel bennünk.

A verseny eredményei: A bajnokságot Száhlender Béla tábornok, a m. kir. esendőrség felügyelője nyerte, aki azonban e helyezéscről a vele járó díjazással együtt lemondott. Így a bajnokságot Bíró Árpád főhadnagy (Ecsi) nyerte.

A csapatverseny győztese a budapesti kerület csapata 17 ponttal (Ditrői Zoltán főhadnagy 4 p., dr. Szücs István százados 4 p., Kiss Ferenc 2. oszt. tiszthelyettes 3 p., Majorszky István 3. oszt. tiszthelyettes 3 p., Takács Gyula esendőr 3 pont), második a szegedi kerület csapata (Hrabár Sándor főhadnagy 3 p., Armandola Wladimír őrnagy 5 p., Szüle István százados 3 p., Antal Lajos főtörzsőrmester 3 p., Bokor László esendőr 5 p.), harmadik az egyesített esendőriskolák csapata (Bíró Árpád főhadnagy 3 p., Falka Ferenc alezredes 4 p., Zajicsék Alfonz százados 5 p., Velő István őrmester 3 p., Faragó Lajos esendőr 5 p.)

Meg kell itt jegyeznünk, hogy a debreceni kerület versenyzői a csapatversenyek keretében azért nem nyertek helyezést, mert az alaki feltételekben megkívánt lovas fegyvernemtől származó tiszt hiányzott a kerület csapatából. Egyébként az egyéni eredményekből láthatólag a debreceni kerület versenyzői kitettek magukért s ha az előbb említett alaki hiány azt meg nem gátolja, a csapatversenyben is előkelő helyet vívtak volna ki kerületüknek.

A. csoport (lovas fegyvernemnél szolgált tiszték): 1. Bíró Árpád főhadnagy (Ecsi), 2. Hrabár Sándor főhadnagy (Szeged), 3. Papp László főhadnagy (Ecsi) 5 pont.

B. csoport (gyalog fegyvernemnél szolgált tiszték): 1. Falka Ferenc alezredes (Ecsi), 2. Komornik Lóránd őrnagy 3 p., (Szombathely), 3. Huber Ferenc százados 3 p. (Debrecen), 4. Bárdossy Béla főhadnagy 5 p., (Debrecen), 5. dr. Szücs István százados (Budapest), 6. vitéz Taby Árpád főhadnagy 5 p. (Budapest).

C. csoport (altiszték és legénység): 1. Kiss Ferenc 2. oszt. tiszthelyettes (Budapest), 2. Majorszky István 3. oszt. tiszthelyettes (Budapest), 3. Antal Lajos főtörzsőrmester (Szeged), 4. Péntes Lajos főtörzsőrmester 3 p. (Debrecen), 5. Nagy István őrmester 3 p. (Debrecen), 6. Zsolnai János 3. oszt. tiszthelyettes 3 p. (Miskolc), 7. Társi Lajos esendőr 4 p. (Miskolc), 8. Varga Imre főtörzsőrmester 3 p. (Budapest), 9. Kávási Sándor esendőr 4 p. (Debrecen), 10. Palásti Imre 3. oszt. tiszthelyettes 5 p. (Szeged), 11. Takács Gyula esendőr 3 p. (Budapest), 12. Velő István őrmester 3 p. (Ecsi), 13. Bokor László esendőr 5 p. (Szeged), 14. Terényi István főtörzsőrmester 4 p. (Miskolc), 15. Barna György főtörzsőrmester 4 p. (Debrecen).

Elismerés és dícséret illeti meg azonban a verseny minden egyes résztvevőjét, tekintet nélkül arra, kaptak-e díjat vagy sem. Mindegyikőjük legjobb tudását és akaratát hozta magával a Vérmezőre és minden egyesnek része van abban, hogy a m. kir. esendőrség lovasportjába ilyen nagyarányú és imponáló verseny keretében nyertek az illetékes körök és a közönség bepillantást.

A m. kir. állami rendőrség lovasosztálya: 1. Novák József III. o. lovasrendőrfelügyelőhelyettes, 2. Kató István lovasrendőr, 3. Baderna Lajos III. o. lovasrendőrfelügyelőhelyettes, 4. Habán István lovasrendőr, 5. Kiss Ferenc III. o. lovasrendőrfelügyelőhelyettes.

Erről a versenyről is csak szépet és jót mondhatunk. Dr. Török János főparancsnok vezényszavára mutatták be a rendőrök a lovasportban elért haladásukat s a közönség általános elismeréssel és élvezettel nézte végig a bemutatott gyakorlatokat.

Mezei futóverseny Debrecenben. A m. kir. VI. sz. honvéd vdr. parancsnokság folyó hó 15-én Debrecenben helyi mezei futóversenyt rendezett, melyen a debreceni esendőr kerületi parancsnokság is indította legjobb futóit. A hatalmas mintegy 240 főből álló ver-

senyő csoport a startnál és a mezőnyben impozáns látványt nyújtott. A csendőr versenyzők tanúbizonyságot tettek arról, hogy szolgálataik mellett erős akarattal és kitartással a testet és lelket nemesítő sport ügyét is szívükön viselik és ápolják. A csendőrkerületi parancsnokság által indított csapatból Vámos Bálint csendőr (derecskei iskola) a 2., Péceli István csendőr 4., Szóvák István csendőr 9., Varga Károly csendőr 15., Koner Zsigmond csendőr 17., Demeter István csendőr 23., Szabó János őrm. 30., Szilágyi István csendőr 40., Szabó Miklós csendőr 42., Nagy csendőr 54., Petkó Mihály csendőr 71., Poresin Gyula csendőr 93., Laczkó csendőr 98., Bakos István csendőr 140., Pócsi László csendőr 203., Bagoly László csendőr 205. helyen futottak be. Összeredmény szerint a csapat a vdr. versenyen 2. helyen végzett. A 2-nak befutott Vámos Bálint csendőr értékes tiszteletdíjat és érmet, a csapat pedig dicsőítő oklevelet nyert. A verseny végeztével Ferjentsik Ottó altábornagy vdr. parancsnok a díjakat kiosztotta és az összes versenyzőket példás magatartásukért és a magyar katonát mindenkor jellemző akarat és kitartásért, míg a versenyző csendőröket Tirts Béla ezredes csendőr kerületi parancsnok az elért értékes győzelemért meleg szavakkal dicsérték meg.

Mezei futóverseny Esztergomban és atletikai viadal Dorogon. Az esztergomi 3. honvéd kerékpáros zászlóalj a csendőrség, vámorőség és folyamorség bevonásával f. hó 10-én helyőrségi mezei futóversenyt rendezett, amelyen 70 versenyző, köztük 10 csendőr, futott. A 7 csapat között a csendőresapat küzdötte ki az első helyet és oklevelet nyert. Egyénileg Szabó Lajos csendőr a 3., Bakó István csendőr a 4. és Tordai Pál csendőr a 6. helyre futott be. Mindhárman bronz érmet kaptak.

Ugyanaz nap egy polgári atletikai versenyen Dorogon Farkas József csendőr súlydobásban 2., díszkosvetésben 3. és gerelyvetésben 4. helyre jutott.

Mindkét verseny katonái és polgári nézői dicsőítőleg nyilatkoztak versenyzőink szerepléséről.

Mezei futóverseny Baján. A bajai honvéd állomásparancsnokság folyó hó 15-én 15 órakor Baján, a „Pandurszigeten” 3 kilométeres futóversenyt rendezett. A honvédség állományából 4 tiszt, 56 főnyi legénység, a bajai csendőrosztály állományából pedig Stift József g. főhadnagy, Czékus Ferenc hadnagy és 13 fő próba-csendőr, összesen 75 futó vett részt a versenyen, amelynek befutási sorrendjében a csendőrök a következő helyezéseket érték el: 1. Orbán József próba-csendőr, 5. Jenei József próba-csendőr, 6. Stift József g. főhadnagy, 8. Sajtos Sándor próba-csendőr, 11. Czékus Ferenc hadnagy. A 12-es csapatversenyt a csendőrség nyerte 273 egységgel. Stift József g. főhadnagy, Czékus Ferenc hadnagy, mint a tisztí verseny 1. és 2. helyezettei, továbbá az egész verseny egyéni győztese Orbán József próba-csendőr ezüst, míg az 5. és 8. helyezettek bronzérmet nyertek. A győztes csendőresapat díszoklevelet vitt haza s tagjai, a tiszték kivételével, 3 napos szabadságot kaptak. A díjakat Hertelendy Béla alezredes, honvéd zászlóalj- és állomásparancsnok szép beszéd kíséretében adta át a győzteseknek.

Mezei futóverseny Székesfehérvárott. A székesfehérvári helyőrség összes alakulatai részvételével folyó hó 17-én rendezett mezei futás csapatversenyét a székesfehérvári csendőrosztály csapata nyerte meg.

Mezei futóverseny Sopronban. A csendőrség sport-szerepléséről egymás után kapjuk a kedvező híreket. Többnyire a honvédség versenyein induló futóink vagy az élen szakítják át a célszallagot, vagy pedig csak kemény küzdelem árán adják ki kezükből az első helyet, hogy aztán mégis a legjobban helyezettek között foglaljanak helyet. Az eredményes szereplések sorát szép győzelemmel szaporította a soproni csendőrosztály 20 főből álló csapata, amely május hó 10-én a soproni helyőrség mezei futóversenyén 10 csapat (csapatonként 20 futó) között 52 ponttal a legelsőnek futott be és megnyerte a győztes csapatnak szánt oklevelet. Egyéni eredményükért tiszteletdíjazásban részesültek Vida Márton csendőr és Krompaker János próba-csendőr.

Kitartó és rendszeres sportolás így fejlesztí az egyesek testi és erkölcsi erejét és jelentősen emeli a testület tekintélyét.

Vivás. A Szombathelyi Vivó Club rendezésében folyó hó 10-én megtartott dunántúli kardvívóversenyt Kontra Kálmán csendőrfőhadnagy (Pécs) nyerte 6 győzelemmel. Érmet és értékes tiszteletdíjat kapott. Az egyéni törversenyben is első lett. Mindkét mérkőzésében összes asszót megnyerte. Figyelmünk mindjobban ráterelődik Kontra főhadnagy sorozatos győzelmeire, amelyeket a testületben és a testületen kívül rendezett versenyeken arat. A folyó évben 6 versenyen vett részt, abból ötöt egyénileg megnyert, a hatodikban pedig a vidéki bajnokcsapat tagjaként szerepelt. Örömmel látjuk fejlődését és bizton remélhetjük, hogy kardforgatásával még sok dicsőséget fog szerezni testületünknek és magának.

Footballmérkőzés Szentesen. A szentesi és kecskeméti osztályok legénységi footballcsapatai folyó hó 14-én találkoztak Szentesen. Szentese a múlt évi országos legénységi footballbajnokságban a második helyre küzdötte fel magát s a várakozásnak most is megfelelően, szép játékban 6:0 arányban verte a kecskeméti csapatot. A mérkőzést végignézte a szentesi osztályparancsnok, a szentesi csendőr tisztikar és a város előkelő közönségének számos tagja.

Footballmérkőzés Kaposvárott. A pécsi kerület legénységi footballbajnokságának döntő mérkőzését május hó 21-én játszották le a pécsi és kaposvári osztályok csapatai Kaposvárott. A mérkőzés, amelyet a szemlén ott tartózkodott Mészáros János tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelőjének helyettese is megtekintett, a kaposvári osztály javára dőlt el 2:0 arányban.

Birkózás. A pécsi csendőrosztály továbbképző tanfolyamába vezényelték szabadbirkózó versenyét május hó folyamán tartotta meg a pécsi osztályparancsnokság. Eredmény: 1. Szabó Sándor II. csendőr 8 ponttal, 2. Iváncsics János csendőr 6 ponttal, 3. Meluska István főtörzsőrmester 4 ponttal, 4. Szalai Károly főtörzsőrmester 2 ponttal.

Sportéclra rendezett táncmulatság Gyulán. A gyulai csendőrosztály altisztjei az osztály sportalapja javára május hó 9-én Gyulán, a Komló-szállóban táncmulatságot rendezett, amelyen a gyulai nős és nőtlen csendőrtisztikar és a polgári társadalom szépszámú közönsége is megjelent. A táncmulatság így nagy érdeklődés mellett jó hangulatban és 9338.000 korona tiszta jövedelemmel, tehát erkölcsileg és anyagilag szép sikerrel folyt le.

Sportünnepély Monoron. A budapesti csendőrkerületi parancsnokság a Monori Sport Egyesülettel karöltve f. évi június hó 1-én Monoron a járás Levente egyesületeinek és a monori polgári iskola növendékeinek közreműködésével nagyszabású atletikai versenyt és testedző gyakorlatokkal is színezett sportünnepélyt rendezett. Futó, ugró és dobószámok, valamint a polgári iskola fiúnövendékeinek szabadgyakorlata után a kerület csendőr tisztí football csapata a Monori Sport Egylet csapatával football mérkőzött. A programban térzene, tűzijáték és táncmulatság is szerepelt; a zenét a csendőrszenekar szolgáltatta.

DÁNIEL GYULA

MÁGKERESKEDŐ

BUDAPEST, BAROSS-TÉR 22.

Ajánlja az összes mezőgazdasági, konyhakerti és virágmagvakat

E lapra hivatkozók 5% engedményben részesülnek.

HIREK

Dicséreték. A m. kir. csendőrség felügyelője Kiss János II. 2. oszt. tiszthelyettes, tápiószási őrsparancsnokot az alábbiakban kifejtett nemes tevékenységeért *nyilvánosan megdicsérte*. „Tápiószás községben a vezetőemberek hetenként kétszer, este az iskolában népművelődési előadást tartanak. Ennek keretében Kiss János II. 2. osztályú tiszthelyettes, őrsparancsnok az alkohol romboló hatásáról, az útrendészet szükségességéről, a közegészségügy fontosságáról, a testi épség megővéséről és más közérdekű szakkérdésről tartott felvilágosító előadásokat. Ismertetései során rámutatott több törvény szellemére, megértette a falu népével, hogy saját javát szolgálja a törvény rendelkezéseinek betartásával.

Kívánatos, hogy Kiss tiszthelyettes szép példáját más őrsparancsnokok kövessék és törekedjenek így módon is javítani őrskörletük közbiztonsági viszonyait.”

Megjegyezzük, hogy az előadásnak politikától teljesen mentesnek és a csendőrség tekintélyéhez illő színvonalon állónak kell lenni.

A m. kir. csendőrség felügyelője megdicsérte a Budapestro vezényelt *nagyi csendőriskolát*, mert folyó hó 28-án 19 óra tájban az iskola egy osztága a Margit-körúti fogházban teljesített őrszolgálat után, Werner Károly hadnagy parancsnoksága alatt, az Ostrom-utcában olyan kifogástalanul menetelt és vonult el díszlépésben a Honvédelmi Miniszter Úr Ő Nagyméltósága előtt, hogy annak elismerését érdemelte ki.

A m. kir. debreceni csendőrkerületi parancsnokság Magyar László 1. oszt. tiszthelyettes 195 millió korona értékű meghaladó többrendbeli lopás, sikkasztás és hűtlen kezelés tetteinek fáradságot nem ismerő kitartással, ernyedetlen buzgalommal és kellő szakavatottsággal eszközölt nyomozás során történt kiderítéseért s a tetteseknek az igazságszolgáltatás kezeibe történt juttatásáért, a legfelsőbb szolgálat nevében *dicső okirattal* látta el, míg *Váczai János* csendőrt a derecskei iskolánál teljesített igen buzgó és eredményes szolgálatáért és alárendeltjeinek helyes befolyásolásáért *nyilvánosan megdicsérte*.

A m. kir. budapesti csendőrkerület parancsnoka Török Dávid 2. oszt. tiszthelyettes, Kovács Balázs főtörzsőrmestert és *Disznós Ferenc* csendőrt egy rablógyilkosság tettesének ügyes, leleményes, nagy szakavatottságot igénylő, igen gyors kinyomozása, a tettes elfogása és a bűnjelek biztosítása körül kifejtett igen eredményes tevékenységükért *kerületi dicső okirattal* látta el, *Nádudvari Ferenc* csendőrt pedig e rablógyilkosság nyomozásában járőrvezetőjének igen odaadó és hathatós támogatásáért *nyilvánosan megdicsérte*.

A m. kir. székesfehérvári csendőrkerület parancsnoka Móttyás János esztergomi csendőr-osztályparancsnokság állományába tartozó gyalog főtörzsőrmesternek és *Balogh László* csendőrnek azért, mert 1925. évi január hó 22-én egy lopás ügyében nyomozva, az Óhuta és Diósgyőr-vasgyár között történt iparvasútkisiklás alkalmával, az addig teljesített nyomozó-szolgálat járó fázadalmak ellenére is, a szerencsétlenség színhelyén való gyors megjelenés, segélynyújtás és a súlyosan sérültek kórházba szállítása körül az átlagon felül emelkedő ügybuzgalmat fejtettek ki, — a szolgálat nevében *dicső okirattal* látta el.

A m. kir. szombathelyi csendőrkerület parancsnoka Vigh István 2. oszt. tiszthelyettes, Székely István 2. oszt. tiszthelyettes, Székely Lajos 2. oszt. g. tiszthelyettes, Németh József I. és Németh István VI. 1. oszt. g. tiszthelyetteseket, Józsa István 3. oszt. tiszthelyettes és Bazsai József 2. oszt. g. tiszthelyetteset irodai alkalmazásban kifejtett szorgalmukért, buzgó és eredményes tevékenységükért, előjáróik hathatós támogatásáért, Szanati József 2. oszt. tiszthelyettes, Tóth László 2. oszt. tiszthelyettes, Gyalóközi Bálint főtörzsőrmestert, Takács János I. 1. oszt. tiszthelyettes, Skrílec János 2. oszt. tiszthelyettes, Vida Benedek 2. oszt. tiszthelyettes, Jormann János 3. oszt. tiszthelyettes, Varga Pál III. 2. oszt. tiszthelyettes, Szabó Lajos 2. oszt. tiszthelyettes és Illés Pál főtörzsőrmestert hosszú csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén különböző minőségben teljesített fáradhatatlanul törekvő, igen buzgó és eredményes működésükért, Torma Vörös József 3. oszt. tiszthelyettes a kapuvári m. kir. pósthivatal kárára elkövetett nagyobb szabású és bonyolult lopási ügy kiderítésénél tanúsított leleményessége, körültekintése és fáradságot nem ismerő buzgalmaért, Erdődi János 2. oszt. tiszthelyettes őrsparancsnoki minőségben tanúsított fáradhatatlan szorgalmáért, kiválóan buzgó és eredményes működéséért, valamint az 1924. évben előfordult és feltűnést keltő Egyedi-féle rejtélyes gyilkosság kiderítése körül 137 órán át tartott

eredményes működéséért dicső okirattal látta el, míg Kósi Pál 3. oszt. tiszthelyettes, Fülöp Sándor 3. oszt. tiszthelyettes, Kakas Ádám főtörzsőrmestert, Borsi József főtörzsőrmestert, Stricz József, Bezzeg István, Kovács Lőrinc, Bita Ferenc őrmestereket és Pilicár Sándor csendőrt a közbiztonsági szolgálat terén hosszabb időn át kifejtett példás szorgalmukért, buzgó és eredményes működésükért, példás magaviseletükért, Gács József 3. o. tiszthelyettes, Pifinger János főtörzsőrmestert, Koránitz József csendőrt az 1924. év folyamán előfordult feltűnést keltő és bonyolult Egyedi-féle gyilkossági ügy kiderítésében tanúsított fáradhatatlan, leleményes és eredményesen közreműködő tevékenységükért és Papszt János csendőrt járőrvezetői minőségben egy tűzvész alkalmával a rend fenntartása és az oltás vezetése körül tanúsított határozott, erélyes és eredményes fellépéséért nyilvánosan megdicsérte.

Élet- és vagyonmentő csendőrök. A Borsod vármegyei Emőd községben folyó hó 2-án szörnyű vihar dühöngött s a jeges felhőszakadás a községen keresztül folyó patakot kicsapta medréből. Az elöntött házak lakói a padlásokra és a háztetőkre menekültek s az omladozó épületek között életveszélyes helyzetbe jutottak. A fejvesztettségig megrémült lakosság tehetetlenül nézte a bajbajutottakat, megmentésükre senki sem tett semmit.

Kolintus Miklós 2. oszt. tiszthelyettes, szakaszparancsnok, Lauer István, Fodor József 3. oszt. tiszthelyettesekkel, Mester József főtörzsőrmesterrel, Török Lajos, Miklós Mihály, Bence József és Kürti Dezső csendőrökkel a veszedelemben forogók segítségére sietett. Valamennyien férfias bátorsággal és életük kockáztatásával végezték a mentési munkálatokat. Megmentették Varga János 60 éves férfit, annak feleségét, Schwerencsák Szilvási Borbála 82 éves elmebajos nőt, a 73 éves Debreceni Istvánnét, Rich Józsefet feleségével és 13 éves kislányával, Dudás Istvánt, a 75 éves özv. Kerékgyártó Józsefnét, a 73 éves I. Nagy Sándornét és Bodnár Sándornak egy 4½ éves gyermekét. Egyeseket már az ár sodort el, egyesek pedig az omladozó házak gerendáiba kapaszkodva, kiabáltak segítségért, amikor megmentésükre siettek. Mentés közben Bence csendőrt is elsodorta az ár, őt is bajtársai mentették ki veszedelmes helyzetéből.

Az emberéleteken kívül háziállatokat, lakásberendezéseket és egyéb ingóságokat mentettek meg a pusztulástól csendőreink.

A járási főszolgabíró és a községi előjáróság a legnagyobb elismeréssel állapította meg, hogy a csendőrök önfeláldozó kötelességtudásának köszönhető a veszedelemben jutott emberek és ingóságok megmentése. Az érdemek elismerése és megjutalmazása folyamatban van.

Vegyünk példát róluk, mert az az igazi csendőr, akinek válságos helyzetben is helyén marad a szíve és esze.

Védelem a katonai büntetőperben. Irta: Dr. Lévai Rudolf, budapesti ügyvéd. Átnézte: Takács Guidó, hadnagy százados. A fenti cím alatt egy ügyesen kiállított gyakorlati segédkönyvecske látott szakavatott tollból napvilágot, amelynek egyedüli célja a szerző szerint: az anyagi és alaki katonai büntetőjog szövevényes rendelkezései között vezértonalul szolgálni a védelem számára. Helyes csoportosításban ismerteti legelőbb, hogy kik lehetnek honvédségi védők s kik vannak a törvény — katonai bünvádi perrendtartás — erejénél fogva ennek a tisztségnek a gyakorlásától kizárva. Ismerteti azokat a hatóságokat és közegeket, ahol a védő védői működését kifejtheti. A továbbiakban, külön-külön fejezetekben, a honvédségi védő jogáról és teendőiről a nyomozó eljárás során a vádemelésig, majd a vádemeléstől az ítélet meghozataláig szól és nemcsak azokat a tudnivalókat csoportosítja egybe, amelyek, mint pl. a tanu és a megesketés kérdése, a beszámítást kizáró okok, az elévülés, az enyhítő körülmények stb. az alaki, illetőleg anyagi jogszabályokban volnának egyébként összekeresendők, hanem igyekszik a védőbeszéd követelményeinek kidomborításával a védői munka megkönnyítésére alkalmas, praktikus tanácsokat adni és ezzel különösen a nemjogász védő feladatát megkönnyíteni. Megkönnyíti a laikus részére a jogszabályok útvesztőiben való eligazodást és ez voltaképpen a főérdeme. Különösen praktikus a büntettekkel konkuráló vétségek csoportosítása és párhuzamos rovatokban való feltüntetése, ama védőügyvédi jótanács kapcsán, hogy ha a vádbeli tényállást egészen megcáfolni nem sikerül, akkor a védő legalább arra törekedjék, hogy büntett tényállása (a büntetté minősítés) helyett a vádlottra természetesen kedvezőbb vétségi minősítést igyekezzen elfogadtatni. Ama fontos érdekekre tekintettel, amelyek a vádlott elítélésével az ő sorsához fűződnek, szerző megfelelő helyet ad azoknak a tudni-

valóknak, amelyek az elsőfokú ítélet meghozatalánál a védőre teendő tónak. Így foglalkozik az úgynevezett rendes per-orvoslatokkal (felfolyamodás, fellebbezés, semmisségi panasz), valamint a vádlott javára szolgáló újrafelvételi kérelemmel, azután — talán kissé rövidebb elbírásban, amint azt ez a fontos és gyakoriságánál fogva ugyancsak gyakorlati kérdés megérdemelné — a büntetés végrehajtásának elhalasztása, illetőleg felfüggesztése kérdésével. Végül, ennél bővebben, a katonai büntető jogszolgáltatásban rendes viszonyok között előggé gyakori kegyelmi eljárással és annak keretében a kegyelmi kérvény benyújtásának mikéntjével és annak tartalmi kellékeivel. Mindezeket egybevetve, a művecskét — melynek ára 25.000 korona — apróbb fogyatékoságai és elég nagyszámú értelmi- és sajtóhibái dacára is, mint segédkönyvet (azonban útmutatásai nyomán a kbp., ill. a kbtk. megfelelő rendelkezéseinek ezen jogforrásokban párhuzamosan való figyelembe vétele mellett) haszonnal forgathatják mindazok a csendőrtisztek, kik katonai védői tisztüket bajba jutott embertársaik ügyeiben lelkiismeretesen és e mellett szakavatott módon akarják ellátni. (K. D. dr.)

Fegyverhasználat. Kaloczkay István és Szabó Lajos III. olaszliszka őrsbeli csendőrök folyó hó 5-én 9 órakor Olaszliszka községben egy belőréses lopás ügyében nyomoztak. A nedves talajon lábnyomokat hagyott hátra a tettes és a lábnymok elvezették a járőrt Megerusz János lakásáig. A házkutatás eredménnyel járt s ennek alapján Megerusz János László nevű fiát őrizetbe vette. Az udvaron haladtában Megerusz futásnak eredt, a járőr pedig kb. 150 lépés távolságra üldözte. Mikor azután Megerusz a szőlők széléhez ért, Kaloczkay István csendőr löfegyvert használt, de lövése nem talált. A lövés után Megerusz ijedében visszafordult és a járőrhöz futott, amely aztán elfogta és a sátoraljanjhelyi kir. ügyészségnek átadta. — Gócza Ferenc bátaszéki őrsbeli csendőrt szolgálaton kívül a bátaszéki cigánytelep mintegy 10 főnyi lakója, férfiak és nők vegyesen, dorongokkal és kövekkel megtámadta. Gócza csendőr kardjával a támadók közül Gyenes Kolompár Jánost és Sárközi Lizát fejükön súlyosan megsebesítette. A csendőr erélyes fellépésének hatása alatt a többi támadók szétfutottak. A támadó cigányok ellen az őrsparancsnokság illetékes helyre megtette a feljelentést; a két sebesültet kórházba szállították. A kivizsgálás folyamatban van.

Látogatás az isaszegi és váci 1849-es csatatéren. A budapesti állomásozó csendőr tisztikar Száhlender Béla tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelőjének vezetése alatt május hó 26-án az isaszegi, 29-én pedig a váci 1849-es csatatereket kereste fel. Az isaszegi csatát Máriálaky Imre alezredes, az első váci csatát Lózsá Jenő alezredes, a másodikat pedig Lakits Béla őrnagy ismertette alapos felkészültséggel és mindvégig élvezetes előadásban. A hős elődök nagyszerű küzdelmeit éljük át érzésben és gondolatban s a most már méltóságos, esendős nyugodalomban birkóll erdős dombokon képzeletünkben újra lejátszódtak a nagy csaták. E hangulathoz illő és méltó befejezésként mindkét nappal felkereste a tisztikar az isaszegi honvédszobrot és a váci honvédemléket, amelyeknél Száhlender Béla tábornok kegyelmes szavakkal méltatta az 1848—49-es honvédek hősiességét és küzdelmeit.

Fejér vármegye a csendőrinternátusért. Fejér vármegye törvényhatósági bizottsága május hó 4-én hozott határozatával a székesfehérvári csendőr kerületi parancsnokságnál létesített csendőrinternátus alapja javára 1.000.000 koronát szavazott meg. Ezzel az összeggel az alapszám 31.000.000 koronára emelkedett.

A fegyverhasználati joggal visszaélő csendőrök. Kovács István II. és Szabó Lőrinc II. turai őrsbeli csendőrök május hó 22-én a pestvidéki kir. ügyészségnél tanú kihallgatáson voltak. Hazautazásuk közben bementek a vasúti állomásra Aszód községbe s több korecsnába betérve megittasodtak. Az utcán azután egy 5 főből álló legényesoporttal találkoztak. A legények egyike, Klinka István aszódi kőművessegéd Kovács csendőr mellett elhaladva, esendően kiejtett „nyomorult” szóval meglökte a csendőrt. A két csendőr igazolásra szólította fel a legényeket, de azok elszaladtak Klinka kivételével, akit Kovács csendőr megfogott. Klinka kibúvó viselkedése aztán végleg elvette az esztét a magáról ily súlyosan megfélemlített két csendőrnőt, kardot rántottak, Klinkát kardlappal megvertek, majd bevágták a felét és több súlyos vágást mértek rá. A kivizsgálás megállapította, hogy a két csendőr súlyos testi sérülés kimentésén kívül fegyelmi kihágást követett el, mert a Tuzsár induló vonatjukra beküldték s engedély nélkül Aszódon maradvány megittasodtak. Mindkettőt előzetes le-

tartóztatásban várják az ellenük megindított büntető eljárásnak rájuk nézve minden bizonnyal szomorú eredményét.

Ítélet Lederer fölött. A m. kir. budapesti honvéd törvényszék Lederer Gusztáv, a csendőrséghez beosztott volt tartalékos főhadnagy, gyilkossági ügyét május hó 12—17-ig tárgyalta. Az ítéletet május hó 17-én hirdette ki a bíróság. Az ítélet: lefokozás, kitüntetésektől való megfosztás, a csendőrségből való kikapartás mellett kötél általi halál. Lederer Gusztáv, aki kijelentette, hogy a tiszti kardbojtot rettenelesen meggyalázta s ezért halált érdemel, az ítéletben megnyugodott, fellebbezési jogával nem élt, de az ítélet kihirdetését követő napon védője rábeszélésére kegyelmi kérvényt nyújtott be s most annak elintézését várja.

Öngyilkosság. Sinkovics János verpeléti őrsbeli csendőr f. hó 23-án 1/27 órakor a verpeléti őr legénységi szobájában karabélyával föbe lötte magát. Azonnal meghalt. Kivizsgálás folyik.

Elöléptek: főtörzsrőrmesterré: az I. számú csendőr kerületben: Péter Imre; a II. számú csendőr kerületben: Szabó György III., Szabó György Gyula IV. és Bálint Péter törzsrőrmesterek. **Őrmesterré:** a II. számú csendőr kerületben: Szabó József II.; a IV. számú csendőr kerületben: Lendvai Sándor, Tóth István II., Varga Imre I., Béndek József, Csokonyai János, Kiss László, Bohár Sándor, Bors József, Lázár Ferenc, Varga József X., Zakócs Dezső és Varga József IX.; a V. számú csendőr kerületben: Töröcsik József csendőrök.

Házasságot kötöttek: a IV. számú csendőr kerületben: Nagy József V. főtörzsrőrmester Faller Évával Dunaszekesén, Hegedüs Mihály főtörzsrőrmester Prybil Gizellával Budapesten; a VI. számú csendőr kerületben: Ferenczi Sándor csendőr Csernyik Erzsébettel Nyiregyházán, Gál János főtörzsrőrmester Vig Máriával Kismarján és Bagosi Lajos őrmester Varga Lenkével Komádiban, Lénárt Áron főtörzsrőrmester Recki Veronikával Aszódon.

Elhaltak. Lénárt József alezredes, a miskolci csendőr kerület beosztott törzstisztje, hosszas és súlyos szenvedés után munkás életének 54. évében folyó évi május hó 14-én elhunyt. A megboldogult földi maradványai folyó évi május hó 16-án 14 órakor helyezték örök nyugalomra a budapesti I. számú honvéd és közrendészeti kórházba.

Az elhunytban nem csak a gyászba borult családot, hanem a kerület tisztikarát, legénységét és az egész testületet is súlyos veszteség érte. Amíg neje, szül. gróf Zay Eleonóra Georgina úrnő és egyetlen 13 éves kis fia a legjobb férjét, illetve édes apát siratják, addig a tisztikar egy kiváló bajtársát, a legénység a nemes szívű, jóságos előjárót, a testület pedig egy kiváló képzettségű, fáradhatatlan munkás tagját gyászolja.

A megboldogult Zolyomban 1871-ben született. 1898. január 10-én lépett csendőrségi szolgálatba. 1899. február 1-én hadapród tiszthelyettes, 1899. november 1-én hadnaggyá, 1906. május 1-én főhadnaggyá lépett elő. Mint főhadnagy 1908. szeptember 26-án nősült Liptószentmiklóson. 1912. november 1-én századosná lépett elő s ezen rendfokozatban, mint déli szárnyparancsnokot érte a világháború. 1917. március 15-én mint esztergomi szárnyparancsnok kapta a legfelsőbb díszesítő elismerést a „Signum laudis“-t. 1918. május 1-én őrnaggyá, majd 1921. szeptember 1-én alezredessé nevezetett ki. Ezen rendfokozatban 1924. január 9. óta volt a miskolci csendőr kerületnél beosztott törzstiszt. Temetése katonai tiszteletadással történt Ziegler Emil, a m. kir. csendőrség felügyelőjéhez beosztott tábornok vezetése alatt a budapesti csendőr tisztikar részvételével.

Varga Károly I. veszprémi osztályparancsnokság állománybeli főtörzsrőrmester Székesfehérváron a kórházban 1925. évi április hó 12-én hashártyagyulladásban meghalt.

A budapesti 2. számú honv. és közrendészeti kórházban **Májerszki Gyula** nyírboglányi őrsbeli főtörzsrőrmester tüdőbajban folyó hó 2-án, míg az 1. számú honv. és közrendészeti kórházban **Kese Mihály** kopócsapáti őrsbeli 2. oszt. tiszthelyettes őrsparancsnok bőlfekéllyel május hó 9-én meghalt. Mindkettőt felesége és előbb 2, utóbb 4 gyermeke gyászolja.

Batala Mihály nyug. 1. oszt. tiszthelyettes május hó 25-én Egerben szívizélhűdés következtében 35 éves korában hirtelen meghalt.

Özvegye Szabó Ilona és két diák fia gyászolja. 31 évet meghaladó tényleges szolgálati ideje alatt, mint őr- és járőrpáncsnok, ugyancsak mint segédoktató főként az egri osztály területén működött, s mindenkör és minden beosztásban kitünően megállotta helyét. A forradalmak lezajlása után a

csendőrség talpraállításában töredéksége ellenére is szívós akarattal és példás magatartással működött közre. Szolgálati ideje alatt 7 ízben részesült megdícsérvésben. Kitiüntetésre koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján. Május 27-én temették el nagy részvét mellett.

Balogh András I. debreceni kerületbeli gyalog főtörzsőrmester május hó 24-én 1 órakor Zajta községben érelmeszesedés és szervi sajtóba) következtében hirtelen meghalt. Balogh főtörzsőrmester igen derék és használható tagja volt a csendőrségnek. 1920-ban, mikor az oláhok Szatmár vármegyéből kivonultak, ő volt az első, ki Gacsály községben és annak környékén átvette a közbiztonsági szolgálatot és megfelelő polgári személyzettel fenntartotta a rendet mindaddig, amíg a nemzeti hadsereg és a csendőrség a határszéli szolgálatot átvette. A testületben 1905 óta szolgált. Csendőrségi szolgálata terén kifejtett eredményes tevékenységéért egy nyilvános dícsérvésben részesült és 1 kerületi dícsérvő okiratot kapott. Temetése május 25-én 16 órakor történt meg a bajtársak és polgári közönség részvétele mellett. A temetésen Molnár Aladár őrnagy mátészalkai osztályparancsnok is megjelent, aki megható bucsuztató keretében méltatta az elhunyt érdemeit és a bajtársak nevében koszorút helyezett sírjára. Özvegye és 3 kiskorú gyermeke gyászolja.

Kérelmek. **Viola** Lajos balatonszemesi őrsbeli főtörzsőrmester a kaposvári osztály területéről az esztergomi osztály területére óhajta csereáthelyezését.

Balogh Gyula tibold-daróczi (miskolci osztály) őrsbeli 3. oszt. tiszthelyettes a debreceni kerület bármelyik osztálya területén óhajta szolgálatot teljesíteni.

Fábik Imre és Darázs Miklós bácsalmási őrsbeli (hajai osztály) csendőrök csereáthelyezésüket óhajtják a kecskeméti osztály területére.

Szűcs János kölesesi őrsbeli (mátészalkai osztály) csendőr kölesönös áthelyezését óhajtja a nyíregyházai vagy kisvárdai osztály területére.

Vida Vince 3. oszt. tiszthelyettest, ki 1922-ben Ostfiasszonyfán a tanosztály egyik segédoktatója volt, kéri Juhász Károly csendőr, hogy címét közölje vele Balatonkenesére.

Szabó Gyula és Hubai Barna vajai őrsbeli (miskolci kerület, kisvárdai osztály) csendőrök kölesönös áthelyezésüket óhajtják a miskolci kerület bármely osztályának területére.

Értesítés. Károly csapatkereszt és sobesülési érem adományozására, illetve odaítélésére vonatkozólag a Hadt. Levéltárnak semmiféle adat nem áll rendelkezésére. Ezeknek adományozása csak az anyakönyvi lapok, állományparancsok és más nyilvántartási segédletek alapján az alispáni hivatal útján állapítható meg.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Vitakozók és F. M. Az őrsparancsnokhelyettes jelenleg mindenütt annyi szolgálati órát köteles teljesíteni, mint a csendőrök. Az új utasítás az őrsparancsnokhelyettes részére a tényleges létszámhoz mérten kedvezményi engedélyez. Most, ha valamely nagy őrsön a helyettes órákedvezménye szükségesnek mutatkozik, azt a kerületi parancsnokságtól kell kérni.

V. A. csendőr, Lébény. Önnek is illetékes, kérje gazdasági hivatalától.

Érettségi. Nincs kizárva, hogy sikerül neki, de viszont semmi garancia sincsen rá. Ha esetleg sikerül is, *legelőbb* 5-6 évet biztosan kell várnia. Nem ajánljuk, hogy belépjen.

K. D. es., Orosztony. A Schlesinger F. és Társa Bank és Váltóüzlet V. Báthory-ucca 20. szám alatt van. Sorsjegyeit eddig még nem húzták ki. A sorsolások eredményéről a Magyar Általános Biztosító Társaság (Vigadó-tér 1.) sorsolási jegyzéket ad ki az Erzsébet Királyné Szanatorium-kötvényeket illetőleg. A hadisegítség sorsjegyeiről pedig a vámházban kaphat sorsolási jegyzéket. A nyereségekötvények lejártakor az Erzsébet Királyné Szanatorium-kötvényeket 5 koronás, a hadisegítség nyereségekötvényeket pedig 80 koronás árban váltják be darabonként.

Érem. 1. Kérdezze meg a hadtörténelmi levéltárat, mert ha a kitiüntetésre annak idején beadták, ennek ott nyoma van. Egyébként az iratoknak is utánajárhat. A volt 313-ik h. gy. e. a 12., 16. és 32. h. gy. ezredből alakult. A volt 12. h. gy. e. irattára Debrecenben, míg a volt 16. h. gy. e. irattára Balassagyarmaton, mindkét helyen az alispáni hivatalban megvan. A volt 32. gy. e. irattára elveszett. 2. Önvédelem céljából magánpisztolyt hordania nem szabad, de nincs kizárva, hogy az új utasítás meg fogja engedni.

B. M. csendőr, Oroszvár. Szokatlanul hosszú idő az a 1/2 év, amibe az ön felvétele került. Esetleg kérhetné ügyének kivizsgálását és annak eredményéhez mérten szolgálati ideje kezdetének kedvezőbb megállapítását. De valószínű, hogy ezen már nem igen lehetne érdemlegesen segíteni és legfeljebb azt érné el, hogy azt, aki a mulasztást elkövette, felelősségre vonják.

Sopron, S. J. törzsőrm. 1. Kötelezője minden év december 31-én jár le. 2. A főtörzsőrmesteri előléptetéshez szükséges szolgálati idejét 1926. március 3-án éri el.

Sz. F., Tur. 1. Újbóli belépése napjától kezdődőleg 32 aranykorona havi zsold illeti meg a múlt évi 15. sz. Cs. K. ben megjelent 127599/VI. b. 1924. B. M. rendelet értelmében. 2. Őrmesterre 1926 május 7-én lesz előléptethető. 3. Nősülési kérvényt is 1925 május 7-én adhat be. 4. Írja meg, hogy melyik őrsről, mikor és kik rendelték meg Önnel együtt, mert másként nem tudjuk megállapítani.

Levente. Folyó évi 7. számunkban közöltük Önnel, hogy a „csendőr” rendfokozatú egyéneket korlátlan kimaradás joga illeti meg, erre vonatkozó külön írásbeli engedély nélkül is. Pótlólag megjegyezzük, hogy ez csak magára a jogszultság elvére vonatkozik, mert a Cs.-4. Laktanya Szabályzat 107. pontja, illetve a 89.267/16. 1905. számú honvédelmi miniszteri rendelet az ellenőrzés lehetővé tétele végett elrendeli, hogy a korlátlan kimaradás kedvezményében részesülteket a kerületi parancsnokságok évente megvizsgáló engedély-jeggyel lássák el. A korlátlan kimaradási engedély el is vonható, mire nézve a Szolg. Szab. I. r. 174. pontja intézkedik.

K. B. csendőr, Mezőkovácsháza. Kötelezőjébe 3 évi katonai szolgálati ideje beszámít, de egyéb szempontból nem és a nyugdíjába sem, mert a megszakítás még egy évnél is több. Nem tudhatjuk, hogy felvétele miért tartott oly sokáig, az pedig, hogy a románok elfogták és korábban nem jelentkezhetett felvétele, igen sajnálatos balszerencséje, amit azonban még sem lehet tekintetbe venni, mert nagyon sokan voltak így mások is.

B. J. 1902. Önnek is illetékes, kérje a gazdasági hivataltól a kiutalását.

Gyak. Szab. 249/4. p. Ha a rajzparancsnok nyitódásnál a szárnyak egyikét jelölte meg támpontul és azt akarja, hogy a zárkózás a közepre történjék, akkor külön meg kell jelölnie ebben az esetben támpontul a középet, mert másként a zárkózás a nyitódásnál megadott támpont, tehát az illető szárny felé történik.

S. F. csendőr, Győr. 1. Magánúton folytathatja polgári iskolai tanulmányait. 2. Szüntén.

Csendőrségi szállító!

Sapkák Kardok

Kardbojtok

Rhaki szövetek Szabókellékek

Egyenruhák és egyenruházati cikkek

legolcsóbban

a 36 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁREK egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 6. szám

a keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 21-78.

Lapunkra való hírfeliratozásnál megrendelési költséget a cég visszatéríti.

Kérje kivonatolt árjegyzékem.

Testületeknek nagyobb megrendelésnél % árengedmény.

Levente és Bocskay sapkák!

S. J. esendőr, Vepelét. Olvassa el lapunk f. évi 7. számában „Leventé”-nek küldött üzenetünket. Azt nem lehet tudni, mikor lépne ott elő, ez a honvédségi előléptetési lehetőségektől és természetesen az Ön használhatóságától is függ.

Lövő. Ha az oszlopok a közlekedést akadályozzák és ebből kifolyólag már panaszok is felmerültek, megteheti feljelentését a főszolgabíróhoz az 1879. évi XL. t. cikk 119. §. 1. pontja alapján, amely ugyan erre az esetre külön kimondottan nem intézkedik, de alapul lehet venni mégis, mert a szabad közlekedés biztosítása a célja. Ha esetleg az oszlopok elhelyezése a községi előljáróság tudtával és beleegyezésével történt, jobban teszi, ha nem avatkozik bele a dologba, attól pedig óva intjük, hogy esetleg akadémikuskodás legyen a rugója egy szolgálati ténykedésének.

F. J. Martonos. Az 1920. évi március hó 27-én kelt 50044/5—1920. sz. B. M. rendelet 3. oldal utolsó bekezdése alapján kérje szolgálati úton a belügyminiszter urtól (VI. c. oszt.) újbóli felülvizsgálatot.

Megnyugvas. Azt, hogy az ugyanazon tettes által folytatagosan elkövetett kilenc rendes bűncselekmény egy vagy kilenc bűncselekményt kepez-e, az dönti el, hogy a lopások folytatagosa elkövetésére irányuló egy akaratú elhatározás vezette-e a tolvajt, vagy sem. Amennyiben az egyes lopások között három hónapnál hosszabb idő nem telt el, az egyes lopások jogi egységge tumorúnek, míg ha az időközök 3 hónapnál hosszabbak, külön-külön lopásokról van szó, mert 3 hónapnál hosszabb idő az akaratú elhatározás egységét kizárja. (B. J. T. XLVII. 230.).

Cs. I. esendőr, Szentés. A szolgálati kötelező letelte előtt a leszerelést csak rendkívül méltánylást igénylő és a tesztülethez való belépése után beállott családi viszonyok igazolásával lehet kérelmezni. Ha édesanyja tényleg olyan rossz anyagi viszonyok közé jutott, mint írja, akkor szerezzen be erről helyhatósági bizonyítványt és azt leszerelését kérő kérvénnyel a Belügyminiszter urhoz (VI. c. osztály) szolgálati úton terjessze fel. Ha kérelmét méltánylást érdemlőnek találják, a Szerv. Ut. 37. §. II. 2. pontja alapján leszerelik.

V. V., Salgótarján. A továbbképző tanfolyamokba vezényeltéknek vezénylési pótdíj nem illetékes. A vezénylési pótdíj illetékessége szempontjából csak azok tekinthetők vezényeltéknek, akik rendes szolgálati ügyködés céljából állomáshelyükről más állomáshelyre vezényeltéknek el. A tanfolyamokra vonatkozólag külön-külön rendeletek intézkednek. A továbbképző tanfolyamra vonatkozólag ilyen szempontból a legutóbbi számunkban „Sopron”-nak megüzent számú B. M. rendelet intézkedik úgy, amint megírtuk, vagyis a nőtlenek nem kapnak pótdíjat, a nők pedig családi segélyben részesülnek. Egyébként teljesen mindegy, hogy továbbképzőnek, vagy pedig ismétlőnek nevezzük a tanfolyamot, lényegében ugyanazt jelenli mindkét elnevezés. A hivatalos elnevezés különben „Ismétlő tanfolyam”. Levelében 2000 koronás bélyeget találtunk, azt lapunk javára bevételeztük.

K. J. 2. oszt. tiszthelyettes, Magyaróvár. 1. Ha a vadász az általa lőtt róka szájában talált tyúkot eltulajdonítja — feltéve, hogy a tyúk tulajdonosát ismeri, — nézetünk szerint a Bn. 51. §-ába ütköző tulajdon elleni kihágást követ el, amelynek értékhatárát az 1924. évi 24. Csendőrségi Közlönyben megjelent 5340/1924. M. E. rendelet 1. 17. pontja 50.000 koronában állapította meg. 2. A Cs—I. Szolgálati Utasítás 66. §-ának a bevezető szavakhoz fűzött magyarazata szerint a vadászfegyver használata nem jogos esendőrségi fegyverhasználat. De veszélyes gonosztevőről lévén szó, akinek ártalmatlanná tétele a társadalomnak mindenképpen elsőrendű érdeke, véleményünk szerint a esendőr eljárása helyes lesz és mentesülni fog a bünvádi felelősség alól. Azt azonban hangsúlyozzuk, hogy a most érvényben álló utasításunkban erre az eljárásra alapul nyújtó szabály nincsen, de valószínű, hogy az új utasítás ezt a kétségtelen hiányt is rendezni fogja.

R. J. tiszthelyettes, Bakóca. 1. Irja meg, milyen kitüntetés van. A zsebkönyvben sajtóhiba az, amire Ön hivatkozik. A jövő évi zsebkönyvben az ilyen — egyébként elkerülhetetlen — hibákat kijavítjuk. 2. Esőköpeny nincs rendszerezítve, tehát nem viselheti. Tervben van, hogy a legénység esőköpenyvet kap. Hogy ez megvalósul-e és mikor, azt nem tudjuk.

O. B. és K. I. kinevezett irodaszolgák, Debrecen. Lapunk f. évi 9. számában azokra az irodaszolgákra vonatkozólag üzentünk, akik ebben a minőségükben nincsenek még kinevezve. Önökre tehát az nem vonatkozik. A kezelőáltásztí kinevezések ügye a közeljövőben szintén eldől, hogy az Önökre nézve kedvező, vagy kedvezőtlen lesz-e, nem tudhatjuk. Levelükben talált 2000 koronás bélyeget lapunk javára bevételeztük.

P. S. 3. oszt. tiszthelyettes, Debrecen. Olvassa el lapunk mai számában a „V. V. Salgótarján”-nak küldött üzenetünket.

R. P. esendőr, Mezökeresztes. Bár közzgazdálkodási ügyekben igen nehéz felvilágosításokat adnunk, mert ezen kérdés kerületenként, sőt amint látjuk, osztályonként is külön külön nyert ideiglenes rendezést, az ön esetét mégis oly méltánylást érdemlőnek és különlegesnek találjuk, hogy véleményünk szerint nyugodtan jelentést tehet róla őrsparancsnokának és kérheti, hogy azt a kerületi parancsnoksághoz terjesszessék fel elbírálásra.

Balatoni nyaralás. A régi előírás szerinti sötét ruházat elviselése meg van engedve, szolgálatban azonban a jelenlegi előírás szerint kell öltözködni, a sötét ruhát tehát legfeljebb csak köpeny alatt lehet viselni. Igaz, hogy fürdőhelyen a esendőr a közönség szemléletének fokozott mértékben van kitéve, ez azonban egyáltalán nem jelenti azt, hogy máshol viszont az öltözködést el lehet hanyagolni. A esendőrnek mindig és mindenütt szabályszerűen, tisztán és csinosan kell öltözködni, erre kötelez az előírás, a rendszeretet és az önértet.

Sz. I. főtörzsörmester, Berhida. Szolgálati úton felterjesztett ügy, amelyre elintézés után mindenesetre értesítést kap. Arra igazán nem vállalkozhatunk, hogy egyesek ügyének a miniszteriumban utána járjunk.

Öreg főtörzsörmester. Az igényjogosultságot a belügyminiszter (VI. c. osztály) állapítja meg, a megállapítás iránti kérvényt tehát oda kell intézni. A próbaszolgálatra 6 havi szabadságot a kerületi parancsnokság engedélyez.

Komoly esendőr. 1. Mi a Zsebkönyvbe azokat az adatokat vettük fel, amelyeket az egyes parancsnokságoktól kaptunk. Ha Ön bizonyosan tudja, hogy a Zsebkönyvből kimaradt kitüntetései is szerepelnek az anyakönyvi lapjában, akkor mindenesetre téves adatokat kaptunk Önről. Gondoskodás történt, hogy a hiányok kiegészítése megtörténjen. A jövő évi Zsebkönyvünkben már a kiegészített adatokat fogjuk közölni. 2. A volt es. és kir. 82. gy. e. irattárát egy Renée keresztnevű román főhadnagy elvitette Székelyudvarhelyre s ott az iratoknak nyoma vészett. Ugyanarra a sorsra jutottak a volt es. és kir. 63. gy. e. iratai is. 3. Igen, mert a megszakítás 30 napnál kevesebb.

Örmester, Kurd. 1. Kérelmét a címzett helyre nem juttattuk el, mert az abban foglalt kérdéseire mi is meg tudjuk adni a válaszokat. A volt 5. honvédszázezred iratai a Borsod-Abonyi vármegyei alispáni hivatalban Miskolcon, a volt 39. honvéd tábortüezérezred iratai ugyanott vannak. Ön 39. honvéd nehéz tüezérezredről írt, ami nyilván tévedés, mert ilyen számú honvéd nehéz tüezérezred nem volt. 2. 3. Az ebzárlatra vonatkozó szabályrendeletek törvényhatóságunként változnak, az ebzárlat általában a külterületre is kiterjed. Levelében 5000 korona értékű bélyeget találtunk, lapunk javára bevételeztük.

M. J. Zagárd. Megszállott területen maradtak az összes iratok és értesülésünk szerint a románok megsemmisítették azokat.

IRÓGÉPEK

Ujjak, használtak, kedvező fizetési feltételekkel. Régi gépeket becserélünk.

BIRÓ ÉS ECKSTEIN, Budapest, V., Vörösmarty-tér 3. Tel.: 126-06 és 46-25.

K. F. A limitó dohány a m. kir. dohányjüvedéknek éppen olyan terméke, mint bármely más, úgynevezett trafik-dohány, úgy, hogy abból vásárolhat mindenki tetszés szerinti mennyiséget és ott tarthatja, ahol akarja, ezzel semmiféle kihágást nem követ el. Ezen az alapon tehát a lefoglalás és a megbírságolás jogtalan volt, ezt szinte elképzelhetetlennek tartjuk és így arra kell gondolnunk, hogy volt ott másfajta dohány is, ami már lefoglalható és megbírságozható. De ha mégis tisztán úgy áll a dolog, amint azt Ön megírta, teljes joggal tehet panaszt az illetékes pénzügyőri hatóságnál.

H. Gy. őrmester, Csanádapáca. A mai dátumot jelző számból ki kell vonni a születés napját jelző számot, ez esetben tehát 1924 év, 4 hónap és 24 nappól 1887 év, 6 hónap és 27 napot kell kivonni. De ezt csak úgy érhetjük el, ha úgy alakítjuk át a mai dátumot, hogy abban a hónapok és napok száma is nagyobb legyen a születés dátumában szereplőknél. Tehát: 1923 év, 15 hónap és 54 nappól 1887 év, 6 hónap és 27 napot kivonja, kijön az életkor, jelen esetben 36 év, 9 hónap, 27 nap.

Anonymus. 1. Olvassa el a múlt évi 12. számunkban „Nőfő K. I. A.”-nak küldött üzenetünket. 2. A megszakítás 30 napnál nagyobb, nyugdíjába tehát megelőző katonai szolgálati éveit nem számítanak be. De nyugdíjaztatása alkalmával kegyelmi kérvényben kérheti, hogy ez az idő is beszámítassék nyugdíjába. 3. Kratochvíll Károly altábornagy lakása Budapesten a Horthy Miklós-úti Hadik-laktanyában van. Nem írta meg Takács főhadnagy keresztnévét. De valószínű, hogy Takács Dezső volt 4. honvéd gyalogezredbeli főhadnagyt keresi, aki most főelőadói minőségben a pénzügyminiszterium XIII/c. osztályában teljesít szolgálatot. Váli Péter századost nem találunk, valószínűleg tartalékos volt. 4. A f. évi 3. számunk hírei között erre vonatkozólag kiadott útmutatásunk szerint járjon el. A Károly csapatkeresztre és a sebesülési éremre vonatkozólag pedig mai számunk hírrovatában talál közlést.

Cs. J. esendőr Csanádapáca. Kötelezőjébe három katonai szolgálati éve beszámít. Azt, hogy a román megszállás idejében a szolgálatból távol töltött idő beszámítható-e vagy sem, egyenként, a körülmények szerint állapítják meg. Ha ön saját hibáján kívül került ily helyzetbe, a 120.791/VI. c. 1923. és a 120.468/VI. c. 1923. számú belügyminiszteri rendeletek értelmében a belügyminiszter úrtól (VI. c. oszt.) kérheti, hogy a távol töltött idő ne tekintessék megszakításnak. A Károly-csapatkeresztre és a sebesülési éremre vonatkozólag mai számunk hírei között talál útbaigazítást.

M. F. esendőr, Sárkeresztes. Kötelezője 1927 május 31-én jár le.

Sz. L. őrmester, Okány. Olvassa el lapunk múlt évi 3. számában „Karanés 1924”-nek küldött üzenetünket.

Kiváncsi. Ugyanaz áll Önre vonatkozólag is, mint amit lapunk folyó évi 9. számában „Irodaszolgák”-nak üzentünk.

Főhadnagy. Múlt évi példányaink sajnos már elfogytak, nem küldhetünk.

Tengerész. A volt es. és kir. haditengerészet tagjainak okmányai a folyamórség felügyelősége (belügyminiszterium) tiszti nyilvántartójánál vannak. A legénységi okmányokat is ott őrzik.

K. N. Nyugállományú alezredes. Lakása Budapesten V., Árpád-utca 11., II. emelet 4.

J. I. Sz. Jelentse be az ügyet röviden a m. kir. posta tudakozó irodájának (Budapest, főpostaépület I. emelet), egyidejűleg a feladóvevény másolatát is küldje oda be. Ott majd elintézik.

I. tiszthelyettes, Székesfehérvár. Hősök sírjánál tartott ünnepélyről beküldött híret éppen az illető őrs szereplése miatt nem közölhetjük. Tisztelet és becsület adassék a maguk hivatásában általunk is nagyrabecsült derék tűzoltóknak, de a mi testületünk egész berendezkedése, jellege, annyira elüt amazokétól, hogy bármilyen alkalmából is esendőr és tűzoltó együttesen, illetve egy osztágban vegyesen nem diszeleghet, legalább is erre még nem láttunk példát. Ugyanígy áll a dolog a polgári egyén előtt teljesített díszmenet kérdésében is. A Szolg. Szab. I. pontosan előírja, hogy kinek jár díszmenet. Igazán nem értjük, hogy akadáhat őrsparancsnok, aki ilyen elemei dolgokkal sines tisztában.

M. J. Pacsa. Alkalmadtán személyesen menjen el a vitézi rend főszéktartóságához (Budapest, királyi palota), ment a vitézi kérvények sorsáról újabban kizárólag személyes érdeklődésre adnak felvilágosítást.

K. J. őrmester, Csongrád. Az Ön neve aláírásával érkezett a kérdés hozzánk. A kézírás azonban az Önétől merőben eltérő. Nyilvánvaló, hogy itt visszaélés történt, azért az eredeti levelet Önnek postán külön elküldöttük.

Sz. ör. Olvassa el mai számunkban „R. J. tiszthelyettes, Bakóczá”-nak küldött üzenetünket.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapest, V., Honvéd-u. 10.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringar Károly műszaki igazgató.

FIGYELEM!

Miért lehet a legolcsóbban
és legelőnyösebben

MÁRER egyenruházati intézetében
Budapest, VIII., Baross-tér 6.
vásárolni?

Mert nemcsak hogy a meg nem felelő árút
bármikor kicseréli és 300.000 koronán
felüli vásárlásnál sem esomagolás sem
postaköltséget nem számít, hanem a
legjobb árút a legolcsóbban szállítja.

Minden megrendelést azonnal teljesít!

CSENDŐRSÉGI CIKKEK!

Csendőrségi sapka sárga selyemzsinórral, piros vagy fekete beszövessel	45.000 K
Khaki tábori Boeckay sapka bőrizzasztóval selyemrozsza és topánkával, rangjelzővel, a legjobb kivitelben	63.000 »
Tiszti v. altiszti társasági sapka	65.000 »
Ugyanez szintartó kamgarnból bőrizzasztóval	110.000 »
Khaki csukott gyapjubojt	17.000 »
Arany nyitott tiszti bojt himzett koronával	75.000 »
Arany nyitott tiszti bojt III-soros 8 cm. hosszú rojt himzett koronával	150.000 »
Arany nyitott lánc, bojt II-soros (nem golyós hanem lánc, szalag bőrözve) mint bekében	260.000 »
Arany tiszti esillag bármily szám drbja	3.000 »
Valódian ezüstözött fémesillag	1.200 »
Khaki selyemsujtás	3.000 »
Tiszti v. altiszti kardkötő paszománnyal drbja	65.000 »
Khaki cérnakeztyű kitűnő minőség párja	39.000 »
Fehér cérnakeztyű strapa minőség párja	26.000 »